

T.C.
Ondokuzmayıs Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

**PIYANO EĞİTİMİNİN MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA
DAVRANIŞLARINA ETKİSİ**

Hazırlayan:

Burçin YAŞMUT

Danışman:

Prof. Dr. Süleyman TARMAN

Yüksek Lisans Tezi

SAMSUN, 2013

T.C.
Ondokuzmayıs Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

**PIYANO EğİTİMİNİN MÜZİKSEL İŞİTME, OKUMA VE YAZMA
DAVRANIŞLARINA ETKİSİ**

Hazırlayan:

Burçin YAŞMUT

Danışman:

Prof. Dr. Süleyman TARMAN

Yüksek Lisans Tezi

SAMSUN, 2013

KABUL VE ONAY

Burçin YAŞMUT tarafından hazırlanan “Piyano Eğitiminin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Davranışlarına Etkisi” başlıklı bu çalışma, 23.01.2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliğiyle başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Süleyman TARMAN

Üye: Doç. Dr. Olga HASANOĞLU

Üye: Yrd. Doç. Dr. Yaşar BARUT

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

— / — / —

Prof. Dr. Mehmet AYDIN

Müdür

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinde, proje aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan ya da dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ederim.

__ / __ / __

Burçin YAŞMUT

ÖZET

Öğrencinin Adı-Soyadı	Burçin YAŞMUT
Anabilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Danışmanın Adı	Prof. Dr. Süleyman TARMAN
Tezin Adı	Piyano Eğitiminin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Davranışlarına Etkisi

Bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin, lisans eğitiminde ve lisans eğitimi öncesinde aldığı piyano eğitiminin, “Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma” dersindeki davranışlarını etkilemesine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada ele alınan problemlere yanıt bulabilmek için geçerli ve güvenilir bir tutum ölçeği geliştirilmiştir. Daha sonra bu ölçek araştırmanın evren ve örneklemini oluşturan Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğrencileri üzerinde uygulanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre; piyano eğitiminin; öğrencilerin müziksel işitme, okuma ve yazma davranışlarına yönelik tutumlarını etkilediği görülmüştür. Araştırmada; öğrencilerin lisans eğitimi gördükleri sınıf düzeylerine göre, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları piyano dersinin ortalama süresine göre, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları “Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma” dersinin ortalama süresine göre ve “Bireysel Piyano Eğitimi” dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine göre, “Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma” dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Bu doğrultuda öğrencilerin dersin hedeflerinden önceden haberdar olmaları ile piyano çalma ve mzikselsel işitme okuma yazma çalışmalarının birlikte yürütülmesinin en belirleyici etkenler olduğu saptanmıştır. Bu nedenle öğretmenler öğrencilerini ders öncesinde mutlaka dersin hedeflerinden haberdar etmeli ve onları; mzikselsel işitme, okuma ve yazma derslerini, piyano başında sistemli olarak çalışmaya teşvik etmelidir.

Anahtar Sözcükler

Müzik Eğitimi, Mzikselsel Işitme Okuma ve Yazma Eğitimi, Piyano Eğitimi, Solfej, Tutum

ABSTRACT

Student's Name and Surname	Burçin YAŞMUT
Division's Name	The Division of Fine Arts Education
Department's Name	The Department of Music Education
The Name of the Supervisor	Prof. Dr. Süleyman TARMAN
The Name of the Thesis	The Effect of Piano Education on Musical Hearing, Reading and Writing Behaviours

This study has been carried out to determine the attitudes towards the effect of the piano education which the students of Ondokuz Mayıs University, The Faculty of Education, The Department of Fine Arts Education, The Division of Music Education have taken before and during their Bachelor degree education on their behaviour in the course “Musical Hearing, Reading and Writing”.

To find answers to the problems handled in the study, a valid and reliable attitude scale was developed. Afterwards, this scale was applied on the students of Ondokuz Mayıs University, The Faculty of Education, The Department of Fine Arts Education, The Division of Music Education who were the universe and the sample of the research.

Upon the findings acquired, it was seen that the piano education affected the students' attitudes towards their musical hearing, musical reading and musical writing behaviour. Moreover, it was found that there were relevant differences among students' attitudes towards their behaviours' being affected in the course “Musical Hearing, Reading and Writing”; 1- according to their class levels at Bachelor's Degree, 2- according to the average time of their practising the Piano lessons during a day aside from the course, 3- according to the average time of their practising ‘Musical Hearing, Reading and Writing’ lessons during a day aside from the course, 4- according to the fact whether they know the aim of the ‘Individual Piano Education’ course before they take the lessons or not.

Accordingly, the students' formerly being informed about the goals of the course and to carry out the piano education and musical hearing-reading-writing studies together are the most determining factors. For this reason, the instructors definitely have to inform their students about the goals of the course formerly and they have to encourage them to study the musical hearing, reading and writing courses systematically on the piano.

Key Words

Music Education, Musical Hearing, Reading and Writing Education, Piano Education, Solfège, Attitude

ÖNSÖZ

Bilimsel bir yolda ilerlemenin yüklediği sorumlulukla; kimi zaman o uzun uzadıya koridorların sonundaki ışığı yakalama heyecanıyla, kimi zaman da, benden daha sonraki dönemlere bırakacağım bilgilerin birilerini aydınlayabileceği umuduyla ve de bu heyecanın coşkulu kamçılmasıyla çıktım bu yola.

Eğitim hayatımın bu güne kadar geçen kısmını sevgi ve sabırla bana aşıl原因an tüm öğretmenlerime başta olmak üzere; beni okutup bu günlere getirmek adına sabırla, emekle ve sıcacık sevgileriyle bana maddi ve manevi her konuda destek olan anne ve babama ve hayatımın her döneminde bana yokluğunu hiç hissettirmeyen, biricik yeğenlerim Ceylin ve Rüzgâr'ın sevgili annesi ve babası ablam Berna Aydın'a ve ağabeyim Musa Aydın'a bana verdikleri maddi ve manevi destekleri adına sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmalarım boyunca ilgisini, bilgisini ve desteğini benden hiç esirgemeyen sevgili tez danışmanım Prof. Dr. Süleyman Tarman'a ve bu süre zarfında benden hiçbir maddi ya da manevi karşılık beklemeden tüm soru işaretlerime cevap olan ve yoluma ışık tutan Yrd. Doç. Dr. Çağatay Güven ve Doç. Dr. Melek Kalkan'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Mesleğimi sevmemdeki ilk örneğim, canım öğretmenim, ağabeyim ve meslektaşım Kadir Özal'a ve sevgisini sıcacık yüreğinde taşıyan ve bunu sürekli bana aşıl原因an; müziksel yeteneği ile kendisine hayran kaldığım ve kalacağım ilk piyano öğretmenim sevgili Meryem Yetiş'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Müzik eğitimim süresince bana aşıl原因anan tüm değerli bilgiler ile akademik bir yola baş koymamı sağlayan, lisans ve yüksek lisans eğitimim boyunca bilgilerinden şüphesizce sonuna kadar yararlandığım ve adlarını buraya yazamadığım Ondokuzmayıs Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı öğretim elemanlarına, bir ömür boyu taşıyabileceğim bu paha biçilemez armağanları olan değerli bilgiler adına sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Burçin YAŞMUT

Samsun, 2013

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

KABUL VE ONAY	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xiii
1. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1 Eğitim	2
1.2 Sanat Eğitimi	3
1.3 Müzik ve Müzik Eğitimi	4
1.4 Mesleki Müzik Eğitimi	8
1.5 Çalgı Eğitimi	9
1.6 Piyano Eğitimi	12
1.7 Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Eğitimi	15
1.7.1 Müziksel İşitme	19
1.7.2 Müziksel Okuma (Solfej Yapma)	20
1.7.3 Müziksel Yazma (Dikte Yapma)	24
1.7.4 Müziksel Tasarım-Yaratma	26
1.7.5 Müziksel Çözümleme	27

1.8 Problem	28
1.8.1 Alt Problemler	29
1.9 Araştırmanın Amacı.....	30
1.10 Araştırmanın Önemi	30
1.11 Sınırlılıklar	30
1.12 Sayıtlar	31
1.13 Tanımlar	31
2. BÖLÜM	33
YÖNTEM.....	33
2.1 Araştırmanın Yöntemi	33
2.2 Evren ve Örneklem.....	33
2.3. Verilerin Toplanması	33
2.3.1 Ölçme Aracının Geliştirilmesi Aşamaları.....	34
2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması	35
2.4.1 Verilerin Analizi.....	36
2.5 İlgili Araştırmalar ve Yayınlar.....	36
3. BÖLÜM	39
BULGULAR VE YORUMLAR.....	39
3.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	39
3.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	40
3.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	42
3.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	43
3.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	43
3.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar.....	47
3.7 Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar	50

4. BÖLÜM	53
SONUÇ VE ÖNERİLER	53
4.1 Sonuçlar	53
4.2 Öneriler	55
KAYNAKÇA	57
EKLER	65
EK-1 ANKET UYGULAMA İSTEĞİ İZİN DİLEKÇESİ	66
EK-2 ANKET UYGULAMA İSTEĞİ İZİN BELGESİ	67
EK-3 PİYANO EĞİTİMİNİN MİOY DERSİNDEKİ DAVRANIŞLARI ETKİLEMESİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ	68
EK-4 PİYANO DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ (Güdek, 2008)	73

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 2.1 Evren ve Örneklem Sayısal Dağılımı.....	33
Tablo 2.2 Benzer Ölçekler Geçerliği Yöntemi, Geçerlik Çalışmasına Ait Korelasyon.....	35
Tablo 3.1 Öğrencilerin; Mezun Oldukları Lise Türüne Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Grup İstatistikleri	39
Tablo 3.2 Öğrencilerin Lisans Eğitimi Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Tanımlayıcı Sayısal Bilgiler	40
Tablo 3.3 Öğrencilerin Lisans Eğitimi Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Varyans Analizi Sonuçları	41
Tablo 3.4 Öğrencilerin Lisans Eğitimi Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Çoklu Karşılaştırma Bilgileri	41
Tablo 3.5 Öğrencilerin, Okul Müzik Eğitimlerine Başlamadan Önce Piyano Eğitimi Alıp Almamalarına Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Grup İstatistikleri.....	42
Tablo 3.6 Öğrencilerin, Okul Müzik Eğitimlerine Başlamadan Önce MİOY eğitimi alıp almamalarına Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Grup İstatistikleri.....	43
Tablo 3.7 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları Piyano Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Tanımlayıcı Sayısal Bilgiler	44
Tablo 3.8 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları Piyano Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları.....	45
Tablo 3.9 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları Piyano Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Çoklu Karşılaştırma Bilgileri.....	46

Tablo 3.10 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları MİOY Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Tanımlayıcı Sayısal Bilgiler	47
Tablo 3.11 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları MİOY Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Kruskal-Wallis Testi	48
Tablo 3.12 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları MİOY Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Çoklu Karşılaştırma	49
Tablo 3.13 Öğrencilerin, BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Tanımlayıcı Sayısal Bilgiler	50
Tablo 3.14 Öğrencilerin, BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları	51
Tablo 3.15 Öğrencilerin, BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Çoklu Karşılaştırma	52

KISALTMALAR

BPE: Bireysel Piyano Eğitimi

f: Frekans

GSSL: Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi-Liseleri

GSEB-MEABD: Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı

KO: Kareler Ortalaması

KT: Kareler Toplamı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MİOY: Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma

p: Anlamlılık Düzeyi

S: Standart Sapma

SD: Serbestlik Derecesi

SO: Sıra Ortalaması

SPSS: The Statistical Packet for the Social Sciences

N: Veri sayısı

$\bar{X}$: Aritmetik Ortalama

χ^2 : Chi-Square

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Müziğin her alanında doğru işitebilen, eğitilmiş ve aynı zamanda da ne işittiğini iyi bilen kulaklara sahip bireylere ihtiyaç vardır. Müzikle ilgili tüm alanların temelini oluşturan ve bu alanları besleyen bir ana kök konumunda olan “Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma” (MİOY) eğitimi ile iyi işitebilen bireylerin yetiştirilmesi amaçlanır ve kulak eğitimi bu bakımdan önemlidir.

Bireyler sahip oldukları konuşma dilini belirli gramer kuralları çerçevesinde kullanır ve bu sayede kendilerini rahatça ifade ederler. Müziğin de eğer bir ifade dili olduğu düşünülürse, bu dilin oluşması ve kullanılması sırasında rol oynayan başlıca öğeler (ritim, ölçü, dizi, tonalite-makam, ezgi, biçim, örgü-doku, hız, gürlük ve anlatım vb.) MİOY dersinde öğrenilir. Müzik eğitiminin bu tüm kademelerinde gerekli olan ve müziğin alfabesini öğreten MİOY eğitiminin, bireylerin her türlü müziksel, mesleki ve sanatsal gelişimlerdeki yeri önemli olduğu gibi, piyano eğitimi de, bireyin işitme, okuma ve yazma yeteneğinin gelişmesinde ve psikomotor becerilerinin gelişmesindeki yeri oldukça önemlidir.

Müzik eğitiminin vazgeçilmez çalgısı olan piyanonun, çok sesli çalgı özellikleri ile doğru ve temiz sesi kolay üretme olanağı sayesinde, bireye kazandırılmak istenen müziksel duyum, istenilen yönde gerçekleştirilir. Usta bir kulak eğitimcisinin, iyi akort edilmiş piyano ile gerçekleştirdiği MİOY eğitiminin; bireyin işitme, okuma ve yazma eğitimindeki alt yapının oluşturulmasında önemli bir rolü vardır. .Yönetken’in de belirttiği gibi;

Piyanonun, sabit perdeli olması, ses sınırlarının genişliği, armonik polifonik karaktere sahip eşlik çalgısı olarak kullanıma uygunluğu, her çeşit çok sesli eserin indirgemesinin icra edilebilirliği, koral ve orkestral eserlerin çalınabilirliği ve eser analizine elverişli olması bakımından piyano; müzik eğitiminde, müzik öğretmenin kullanacağı temel çalgıların başında gelmektedir (1952).

Bu durumda nitelikli bir piyano eğitiminin, MİOY eğitimine sağlayacağı müziksel destek ve her türlü ilişki sayesinde, bireyin eğitimi daha sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilir.

Piyanonun geniş teknik olanakları; MİOY derslerinde uygulanan aralık işitme, eşlikli solfej okuma, ses tekrarı, tek ve çok sesli yazma (dikte) çalışmalarının güvenilir şekilde yürütülmesini sağlar. Aynı zamanda müzikteki tüm kavramlar, (aralıklar, akorlar, ezgisel yapılar, nüanslar vb.) piyano için yazılmış etüt ve parçalarda sıkça kullanıldığı ve somut şekilde gözle görüldüğü için, bireylerin MİOY davranışlarını daha rahat öğrenmelerini sağlar ve piyano sayesinde kuramsal ve pratik kavramlar somut hale gelir.

“Müzik öğretmenleri çalgılarını sınıfta solfej eğitimi yaparken yardımcı, dinleti yaparak ve şarkılara eşlik ederek de beğeni eğitiminin gereği olan bir araç olarak kullanırlar. Bu durum müzik eğitiminde kullanılan çalgıların, müzik eğitiminde öğretici ve estetik amaçlara göre işlevlerinin olduğunu ortaya koyar” (Bilgin, 2006: 328).

Kısacası MİOY eğitimi ve Bireysel Piyano Eğitimi (BPE) birbiriyle hangi düzeyde uyumluysa ve beraber yürütülürse; mesleki müzik eğitiminde, bireyin müziksel davranış ve yaratıcılık olgusu da o denli gelişme olanağına sahip olur.

1.1 Eğitim

“Bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreçlerin başında eğitim gelir” (Uçan, 2005: 14). “Eğitim; bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik davranışlar meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1997). “Kişiler doğduğu andan ölünceye kadar bir eğitim sürecinin içindedir. Bu eğitim sürecine ‘sürekli eğitim-yaşam boyu eğitim’ denir” (Küçükahmet, 2003).

“Eğitim; bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır. Böyle bir eğitim, bireyi bireysel, toplumsal ve kültürel boyutlarıyla, bedensel, bilişsel, duyuşsal ve devinışsel davranış yapılarıyla dengeli bir bütün olarak, en uygun ve ileri düzeyde yetiştirmeyi amaçlar” (Uçan, 1989: 51-55).

Uçan'a göre çağdaş bir eğitimin üç ana boyutu ya da üç ana bileşeni vardır. Bunlar; “bilim eğitimi”, “teknik eğitimi” ve “sanat eğitimi”dir (2005: 14).

1.2 Sanat Eğitimi

Sanat eğitimi, güzel sanatların tüm alanlarını ve biçimlerini içine alan, okul içi ve okul dışı yaratıcı eğitimidir. Sanat eğitimi, kişiye estetik yargı yapabilme konusunda yardımcı olmayı amaçlarken, yeni biçimleri hissedip, eğlenmeyi ve heyecanlarını doğru biçimlerde yönlendirmeyi öğretir. Sanat eğitimi, kişinin duygu, düşünce ve izlenimlerini anlatabilmek, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir seviyeye ulaştırmak amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüdür. Sanat eğitimi; “bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli sanatsal davranışlar kazandırma ya da bireyin sanatsal davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma sürecidir” (Uçan, 1996: 70).

Sanat eğitimi; özgün buluş ve kişisel yaklaşımları destekler, pratik düşüncüyü geliştirir. Olayları, olmadan da beyinde gerçekleştirebilme gücünü artırır. “İnsan düşünce, duygu ve isteklerini anlatmak için çalışır. Bu insanın en doğal gereksinimidir. İnsanın düşünce, duygu ve isteklerini en uygun araçlarla ve en güzel biçimde anlatmasına yardım edecek eğitimin nasıl olması gerektiğini güzel sanatlar eğitimi inceler” (Başaran, 2007).

Sanat eğitimi iki temel görüşe indirgenebilir. Bu iki görüş; bireyin eğitiminin ağırlık kazandığı, sanat yoluyla eğitim ve bunun karşısında, sanatın ağırlık kazandığı, sanatın anlatılması ve anlaşılması için uygulanan sanat için eğitim görüşleridir. Kurumlarda “sanat için eğitim” görüşü dâhilinde verilen sanat eğitimi; kullanılan araç/gereç, izlenen yöntem/teknik, gerçekleştirilen ortam/düzye, öngörülen aşama/süre ne olursa olsun; genel, özengen (amatör) ve mesleki olmak üzere üç ana amaca yönelik gerçekleşir ve bu ana amaçlardan hangisine yönelik ise, ona göre nitelik kazanır. Bu tanıma göre sanat eğitimi; “genel sanat eğitimi”, “özengen sanat eğitimi” ve “mesleki sanat eğitimi” olmak üzere üç ana tür üzerinden incelenir (Uçan, 1996: 125).

Bu eğitim alanında birey; resim, müzik, tiyatro, dans, şiir, öykü, roman, heykel, seramik, fotoğraf, yaratıcı drama, film, video gibi sınırsız sanat evreninden, kendine en uygun dili seçme şansına sahip olarak kendini ifade olanağı bulmaktadır. Sanat eğitiminin başlıca kollarından biri de müzik eğitimidir. “Müzik eğitimi, daha çok sessel ve işitsel nitelikli bir sanat eğitimi olarak güzel sanatlar eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturur” (Uçan, 2005: 14).

1.3 Müzik ve Müzik Eğitimi

Müzik:

Tarih boyunca birçok filozof, müzik olgusunun insanlar üzerindeki olumlu etkilerinden bahsetmiş ve müziği eğitimin en önemli parçalarından biri olarak kabul etmiştir. Platon (MÖ. 427-347) müziği “Ritim ve armoni, insan ruhunun derinlerinde, ruh ve beden arasında duran, vücudun zarafetini ve insan zekâsını öne çıkaran, doğru yolda olduğunun tek ve en güçlü göstergesidir” şeklinde açıklamıştır. Konfüçyüs (MÖ. 552-479) müziğin kişisel ve toplumsal gücüne işaret etmiş, “Üstün insan, müziği, kültürün mükemmelleşmesi yolunda kullanan insandır. Müzik yaygınlaştığında, insanlar arzularına ve ideallerine ulaştığında, büyük ulusların ortaya çıktıklarını görebiliriz” demiştir (Tarman, 2006: 9).

“Müzik, duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre işlenerek birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür” (Uçan, 2005: 10).

Müzik üç temel ögenin kullanımıyla oluşan işitsel bir dildir: ses, ritim ve armoni. Çoğu zaman belli sembol sistemiyle ifade edilir. Bu üç ögenin sayısız birleşimi, bütün dünyada dikkat çekecek derecede farklı türlerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Tarman, 2006: 18).

“İnsan ve müzik, geçmişte olduğu gibi günümüzde de birey ve toplum yaşamı üzerinde önemle durulan başlıca konular, kavramlar ve olgular arasında yer almakta, her ele alınışında yeni boyutlar kazanmaktadır” (Uçan, 1996: 9). İnsan hayatında müziğin bu denli önemli olması “onun (müziğin) insan yaşamının değişik boyutlarındaki çok yönlü

işlevlerinden kaynaklanır. Bu işlevler bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel olarak beş kümede toplanabilir.

- **Müziğin bireysel işlevleri**, bireyin dengeli ve doyumlu, sağlıklı ve başarılı, duyarlı ve mutlu olması için bilişsel, duyuşsal ve devinişsel yapıları üzerinde olumlu izler bırakan müziksel uyarılma tepkide bulunma biçimlerini kapsar.
- **Müziğin toplumsal işlevleri**, bireyler, birey ile toplum, toplumsal kesimler ve toplumlar arasında tanışma, anlaşma, kaynaşma, paylaşma, yaklaşma, işbirliği, birleşme ve bütünleşme sağlanmasında müziğin oynadığı rolleri kapsar.
- **Müziğin kültürel işlevleri**, kültürü artırıcı, kültürel özellikleri taşıyıcı ve kuşaktan kuşağa aktarıcı, kültürler arası ilişkileri zenginleştirici müziksel birikim ve etkinlikleri kapsar.
- **Müziğin ekonomik işlevleri**, sanatsal öz korunmakla birlikte müzik alanında giderek belirginleşen *sunu-istem, üretim dağıtım-tüketim* ilişkilerinin ağır bastığı çalışma ve düzenlemeleri kapsar.
- **Müziğin Eğitimsel işlevleri**, bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik işlevlerin düzenli, sağlıklı, etkili, verimli ve yararlı olmasını sağlamaya yönelik müziksel öğrenme-öğretme etkinliklerini ve bunlara ilişkin düzenlemeleri kapsar” (Uçan, 2005: 13).

Müzik Eğitimi:

“Aristo (MÖ.384-322) ‘iyi bir karaktere ulaşmada erken ve yoğun bir müzik eğitimi’ nin önemini vurgulamıştır. Ortaçağ boyunca müzik; geometri, astronomi ve aritmetikle birlikte, eğitimin dört temel boyutundan biri sayılmıştır” (Tarman, 2006: 9). Müziğin eğitimdeki yeri ve önemine Aristo (M.Ö. 384-322) ayrıca şu cümlelerle dikkat çekmektedir. “Duyguların anlatımı konusunda hiçbir şey ritim ve şarkı kadar güçlü

değildir. Mademki müzik o denli gerçek bir güçtür, o halde mutlaka çocukların eğitiminde kullanılmalıdır” (Yönetken, 1952).

“Günümüzde müzik eğitiminin bireylerin kişilik gelişimlerinde ve sosyalleşmelerinde katkıda bulunduğu gerçeği giderek daha çok kabul görmektedir. Müzik eğitimi, insanın yakın çevresi ile müzik yoluyla ilişki kurabilmesini, toplumsallaşmasını, müziği bilinçli olarak üreten ve tüketen bir birey olmasını sağlar” (Turhan, 2010: 6).

Müzik Eğitimi, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla, birey ile çevresinin, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir (Uçan, 2005: 14).

Müzik eğitimi bireylerin, giderek de toplumların sağlıklı, saygın becerikli, yordamlı, dürüst, çalışkan, üretken, uyumlu ve çağdaş olabilmeleri için bir düşünce ve davranış eğitimidir. Müzik eğitimi ile kazandırılmak istenen her boyut giderek toplum ya da toplumları maddi ve manevi olarak besler, biçimlendirir ve yüceltir. Maddi ve manevi sağlam yetişmiş bireylerden sağlam toplumlar oluşur (Ünal, 1989: 240).

Genel anlamıyla “*Müzik eğitimi*, ‘bireye, kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma sürecidir’ (Uçan, 2005: 36).

Müzik eğitimi süreci bu amaçlar doğrultusunda çeşitli ilkelere dayalı olarak bilinçli, amaçlı ve yöntemli bir yol izlenerek gerçekleştirilir.

Müzik eğitimini yönelik olduğu amaca göre üç sınıfta toplanır. Bunlar ilk kez Uçan tarafından; “*genel müzik eğitimi*”, “*özengen müzik eğitimi*” ve “*mesleki müzik eğitimi*” olarak sınıflandırılmış ve müzik eğitimcilerince kabul görmüştür (Tarman, 2006: 9).

Genel müzik eğitimi, “sağlıklı ve insanca bir yaşam için ayırım gözetmeksizin herkese yönelik, asgari-ortak genel müzik kültürünü kazandırmayı amaçlayan müzik eğitimi türüdür”.

Demek ki genel müzik eğitimi, toplumda ortak bir kültür oluşturması, bu kültür ve geleneğin gelecek nesle aktarılması bakımından önemlidir. Ayrıca, genel müzik eğitimi süresince, bireylere kendi müzik kültürleri ile ilgili bilgilerin verilmesinin yanında evrensel müzik kültürü ile ilgili bilgilerin de verilmesi önemlidir.

“Bütün bu özellik ve nitelikleriyle genel müzik eğitimi öncelikle ‘genel eğitim’in bir boyutudur, çok önemli bir parçasıdır, belirleyici, tamamlayıcı ve bütünleyici bir öğesidir” (Uçan, 2005: 31).

“Genel müzik eğitimi, bireyleri müzik alanında sanatçı yapmaz; ancak, müzik alanında neyin sanat olduğu ya da sanatın ne olduğu konusunda bireyleri düşündürür. Müzik alanındaki yetenekleri, amatör veya mesleki müziğe yönlendirmesi gibi bir işlevi de vardır” (şengül, 2006: 7).

Özengen (Amatör) Müzik Eğitimi, “müziğe ya da müziğin belli bir dalında zengence (amatörce) ilgili, istekli ve yatkın olanlara yönelik olup, etkin bir müziksel katılım, zevk ve doyum sağlamak ve bunu olabildiğince sürdürüp geliştirebilmek için gerekli müziksel davranışlar kazandırmayı amaçlar” (Uçan, 2005: 31).

Bu eğitimde bireyin yetenekli olması değil, istekli olması önemlidir. Bu eğitim, genellikle müzik dersaneleri, kurslar ve özel dersler yolu ile bir müzik eğitimcisi ya da bir çalgı ğretmeni tarafından yürütülür. Uzman bir eğitimci bulunmaması durumunda birey; arkadaşları, anne-babası, ya da çeşitli yazılı ve görsel yayınların da yardımıyla müzik eğitimine kendi kendine başlayabilir ve bunu sürdürüp geliştirebilir (Tarman, 2006: 10).

Bu bağlamda müzik sanatının yaygınlaşmasında herkesçe istenip başlanabilen özengen müzik eğitiminin ve bu eğitimi veren kurum ve kuruluşların önemi vardır.

“Amatör müzik eğitimi, aynı zamanda mesleki müzik eğitiminin de hazırlayıcısı ve bir alt basamağıdır” (Tarman, 2006: 10).

1.4 Mesleki Müzik Eğitimi

Mesleki müzik eğitimi, farklı müziksel alanları kapsayan, öğretmenlik ve müzikle ilgili bilgi ve becerilerin kazandırıldığı, temel müziksel davranışların edinildiği ve bununla birlikte sanatsal görüş ve düşünceler ışığında, geleneksel olguları geliştirerek yeni kuşaklara yaymak amacı taşıyan ve ayrıca müziğin öğretimi ile ilgili birçok çalışmaların yapıldığı bir eğitim sürecidir. Meslek yaşantısında gerekli olan her türlü bilgi, beceri ve davranışların kazandırılması, meslekî eğitim süreci içerisinde gerçekleştirilir.

Meslekî müzik eğitimi, müzik alanının bütünü, bir kolunu ya da dalını, o bütün kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen ve müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar (Uçan, 2005: 32).

Uçan'a göre Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk altmış yılında mesleki müzik eğitimi şu alt başlıklar altında incelenip betimlenebilir:

- Müzik öğretmenliği eğitimi
- Bestecilik ve seslendiricilik eğitimi
- Müzik araştırmacılığı eğitimi
- Çalgı yapımıcılık/onarımcılık eğitimi
- Askeri müzik/bandoculuk eğitimi
- İlkokul ve anaokulu öğretmeni yetiştirmede müzik eğitimi
- Din adamı yetiştirmede müzik eğitimi
- Yurtdışına öğrenime göndererek mesleksi müzik eğitimi
- Mesleki müzik eğitiminde yabancı uzmanlardan yararlanma (Uçan, 2005: 46).

Bu kolların birçoğunu içerisinde bulunduran, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün mesleki müzik eğitimi kurumlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Konservatuvarlar
- Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri [Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri]
- Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümleri
- Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bilimleri Bölümleri (Tarman, 2006: 11).

Mesleki Müzik Eğitimi'nin önemli bir boyutu da, çalgı eğitimidir.

1.5 Çalgı Eğitimi

Uçan ve Günay'ın da Müzik Eğitimi tanımından yola çıkarak çalgı eğitimi; çalgı öğretimi yolu ile bireylerin ve onların oluşturdukları toplulukların; devinimsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlarında kendi yaşantıları yolu ile ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler oluşturmak ya da onlara bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci diye tanımlanabilir (1980).

Çalgı eğitimi "bireyin çalgı çalmaya yönelik davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişmeler meydana getirme süreci" olarak tanımlanabilir. Çalgı eğitimi "temelde, çalgı çalmayı öğrenebilme, çalgı çalmayı geliştirebilme ve çalgıyı etkin kullanabilme basamaklarını geliştirecek biçimde programlanıp yürütülür" (Tarman, 1996: 10).

Müzik eğitiminin önemli bir boyutu olarak çalgı eğitimi; bireylerin mevcut durumdaki ve gelecekteki müziksel yaşantılarını biçimlendirmek üzere müziksel davranış kazandırma ve müziksel davranış değişikliği oluşturmada etkili ve vazgeçilmez bir süreçtir. Uslu'ya göre çalgı eğitimi; insanın kendisini yakından tanıyabilmesi, var olan yeteneklerini fark edebilmesi, bu eğitim aracılığıyla mevcut becerilerini geliştirip, yeni beceriler elde edebilmesi ve bu sayede kendisini gerçekleştirebilme şansı veren bir uğraş olmasından dolayı müzik eğitiminin önemli bir koludur (2006).

Çalgı eğitimi, müzik öğretmeni adayının kuramsal bilgilerini, uygulamaya aktarması açısından ve hem destekleyici hem de pekiştirici bir eğitim olması açısından önemlidir. "Mesleki müzik eğitimi kapsamında yer alan müzik öğretmenliği eğitimi genel olarak; çalgı eğitimi, ses eğitimi, işitme ve kuram eğitimi boyutlarını içermektedir. Bu boyutların içerisinde çalgı eğitimi müzik öğretmeni yetiştirme programlarında sekiz yarıyılı kapsayan ve müzik öğretmeninini biçimlenmesinde çok önemli disiplinlerden biridir" (Çilden, 2003: 297).

Çalgı eğitimi, müzik öğretmeni adayı için çok önemlidir ve temel bir boyuttur. Bu boyuta gerçekten önem verilmesi ve çalgıda olabildiğince gelişmeyi amaçlamak için, her çeşit olanağın kullanılması, her gün sistemli olarak uzun saatler boyu çalışılması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Böylece birey, alacağı çalgı eğitiminin

yardımla; oluşturacağı eğitim müziği dağarcığı dışında, ulusal ve evrensel düzeydeki müzik yapıtlarından derlenmiş seçkin bir dağara da sahip olacak ve en iyi biçimde mesleki yaşantısına hazırlanacaktır (Albuz, 2001: 8).

Müzik eğitiminde belirlenen amaca, kullanılacak bir çalgı yardımıyla daha kolay ve sağlıklı bir biçimde ulaşılır. Çalgı eğitimi, öğretmen ve öğrenci arasında birebir gerçekleşen ve planlı olarak yürütülen bir eğitim sürecidir. Bu süreç içinde öğrenci çalgı hakkında teknik bilgi ve becerileri öğrenir (Yalçınkaya, 2002: 353).

Çalgı eğitiminin müzik eğitimi içerisindeki yerinin önemi büyük olduğu gibi toplumlar içerisinde de önemli bir boyutunu olduğu söylenebilir. Kurtuldu'ya göre çalgı eğitimi;

Toplumsal yaşamın içerisindeki yerini kültürel ve sanatsal unsurların paylaşılması, yayılması, taşınıp aktarılması ve geliştirilip yaşatılmasına bağlı olarak sağlamlaştırmıştır. Çalgı eğitimi bu özellikleriyle önemli sosyal ve kültürel faaliyetlerin odağında yer alan bir eğitim biçimidir. Toplumların yaşantısında ve gelişiminde pay sahibi olan müziksel unsurlar, çalgı eğitiminin önemini arttırmaktadır. Çalgı eğitimi yoluyla toplumların ve toplumları oluşturan bireylerin sanatsal zevklerinin gelişimi ve bu yolla kişisel gelişimin sağlanması çalgı eğitiminin ciddi bir boyutudur. Bu yönleriyle çalgı eğitimi, müzik eğitiminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır (2007: 10).

Çalgı eğitiminin toplumsal boyutuna dikkat çeken Uslu'ya göre ise;

“Çalgı çalma, çalgı yoluyla insanın kendisiyle özdeşleşip bütünleşmesine kaynaklık eder ve insanların duygularını ifade etmesinde ve toplumsallaşmasında etkin rol oynayan müzik sanatının önemli bir boyutudur. Müzik eğitimcisi adayı, çalgısında kazanacağı bilgi ve becerileriyle müzisyenliği öğrenecek, çalgısındaki olumlu gelişmeler yoluyla yeteneğini geliştirecek ve çevresiyle daha iyi iletişim kurarak kendine olan öz güvenini geliştirecektir. Bu gelişmeler aynı zamanda onun ruh sağlığına da olumlu yönde katkılar sağlayacaktır (1996: 105).

Çalgı eğitiminin başlıca amaçları arasında; çalgıyı doğru teknikle çalma, verimi arttıracak şekilde çalışma süresini ayarlama, müzik kültürlerini çalgı yoluyla en iyi şekilde kavrama ve müzikal becerileri artırma yer alır. Çalgı eğitiminin temel amacı kimi zaman sadece çalgı çalabilme yetisi kazandırmak gibi gözükse de, aslında bu amacın daha kapsamlı bir hedefe odaklandığı ve bireyin kişisel müzik gelişimine de büyük katkı sağladığı söylenebilir.

Çalgı eğitimin amacı, temelde öğrencinin bir çalgıyı belli bir düzeyde çalabilmesini sağlayarak, çalgı çalma becerisi yanında müzik sevgisini geliştirmek ve aynı zamanda müzik bilgisini arttırmaktır. Çalgı eğitiminde öğrenilen çalgının öğrenci düzeyine uygun olarak tekniği, dağarı ve seslendirme becerisinin, çalan öğrenci ile dinleyenler için zevk verici olması amaçlanır (Günay, 1973: 133).

Çalgı eğitiminde temel amaç çalgıyı çalabilmenin de ötesinde, onu ayrıca en etkin şekilde kullanma bilinci kazandırmaktır. Bireyler çalgı çalarken yeteneklerini geliştirerek yaşadıkları gelişimi müziksel aktivitelerine yansıtmaktadırlar. Bu durum çalgı eğitiminin diğer tüm müziksel davranışlara olumlu yansımaları olarak da açıklanabilir (Kurtuldu, 2007: 10-11).

Çalgı eğitimi, uzun ve zorlu bir yol olmakla birlikte aynı zamanda özenli, sabırlı ve planlı çalışma gerektiren bir süreçtir. Bu zorlu yolda nitelikli eğitimi etkileyen üç temel faktörden söz edilebilir. Bunlar; öğrenci öğretmen ve öğretim programıdır. Bireysel olarak yapılan çalgı eğitimi derslerinde öğretmen-öğrenci arasındaki iletişim ve belirlenen öğretim yöntemi, hedeflenen davranışları edinme sürecinde etkin bir rol oynar. Bu yüzden, etkili çalgı çalmayla ilgili temel teknik ve müzikal davranışları bireye kazandırarak bu temel davranışların geliştirilmesinin ve etkili çalgı çalmaya dönüştürülmesinin önünü açacak kişi olan öğretmenin rolü bu eğitim sürecinde çok önemlidir (Turhan, 2010: 9).

Görüldüğü gibi, müzik eğitiminin başlıca boyutlarından biri olan çalgı eğitimine ilişkin öğretmenin, öğrenciye vereceği çalgı eğitimine yönelik belli amaçları olmalıdır. Bu amaçlar öğretmen açısından aşağıdaki biçimde sıralanabilir:

- Çalgı sevgisini kazandırabilmek,
- Özenli müzik eğitimine uzanmak,
- Meslekî müzik eğitimine yönlendirmek,
- Çalgı eğitiminin öğrenciler üzerindeki etkilerini araştırmak,
- Çalgıların çalınma tekniklerine ilişkin bilgi aktarmak,
- Çalgı öğretimini kolaylaştırıcı ve aşama kaydetmeyi sağlayıcı yöntemler geliştirmek.
- Çalgı eğitiminde çalgı terimlerinin öğrenilmesi ve çalgı çalmada gereken tekniklerin kavranması bilişsel alanı,

- Çalgının sevilmesi, çalmaya ilişkin disiplinli çalışmaya yönelik bir tutum geliştirilmesi ve çalgı çalmaya yaşantıda yer verilmesi duyuşsal alanı,
- Çalgı çalmada iki elin eş güdümünün sağlanması, çalgı çalmada karşılaşılan problemleri çözmeye yönelik davranışların kazanılması ise devinişsel alanı kapsamaktadır (Turhan, 2010: 11-12).

Okullarda verilen müzik eğitimlerinde kullanılan en önemli çalgı eğitimlerinden biri de piyano eğitimidir.

1.6 Piyano Eğitimi

Müzik öğretmenliği lisans programı ders tanımlarında “piyano eğitimi ve öğretimi, bu programın temelini oluşturur” ifadesi yer alır. Bu da piyano eğitimini, aslında çalgı eğitiminin en önemli boyutu yapar. Piyanonun müzik öğretmenliği eğitiminin “temel çalgısı” olarak tanımlanması, piyano eğitimini de müzik öğretmenliği eğitiminin olmazsa olmazı durumuna getirmektedir. Bu sebeptendir ki piyano eğitimi; müzik öğretmeni yetiştirme hedefinin başlangıç noktasından itibaren, müzik öğretmenliği programlarında önemli bir yere sahiptir.

Piyano müzik öğretmenin yetiştirilmesinde, alan derslerinde etkili araç niteliğindeki tek çalgıdır (Kıvrak, 2003: 209). Tecimer’e göre piyano ise müzik eğitimcileri tarafından, müziği çalma, dinleme ve okuma becerilerini kazanma, müziği anlama, müzik bilgisi oluşturma ve diğer müzik çalışmalarına temel oluşturma bakımından, en evrensel ve en temel çalgı olarak kabul edilmektedir (2004: 160).

“Nitekim 1924’te kurulan Musiki Muallim Mektebi’nin 1925’te yayınlanan talimatnamesinden; 1998’de yürürlüğe girip günümüzde de uygulanmakta olan ‘Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’na değin piyano eğitimi kesintisiz sürdürülen ‘temel bir çalgı’ konumundadır” (Aydiner, 2008: 1-2).

Piyanonun, ses sınırı genişliği sunması, tuşesi nedeniyle de sabit bir ses tutarlılığı elde etme zorluğunun ve bozukluğunun bulunmamasından, çalgı eğitimi kapsamında ön

plana çıkan bir çalgıdır. Bu nedenle piyano eğitimi, müzik programlarının vazgeçilmez bir parçasıdır.

Piyanonun gelişimini tamamlamış ve çok sesliliği tamamıyla içerisinde barındıran yapısı, onun müzik eğitimindeki işlevini arttırmıştır. Çok sesli müziğin etkin olduğu mesleki müzik eğitimi kurumlarında piyano eğitimi, diğer kurumlara göre daha ön plandadır. Dolayısıyla müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda, müzik bilimleri bölümlerinde, konservatuarlarda ve Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nde hemen her öğrenci temel piyano eğitimi almaktadır. Bu durum piyano eğitimi, düzeyini, önemini ve yapılan çalışmaların niteliğini etkilemiştir. Piyano günümüzde tüm müzik kurum ve kuruluşlarında birinci derecede önemli çalgı olarak yerini almıştır (Kurtuldu, 2007: 11).

Piyano başlı başına bir çalgı olmanın dışında, müzik eğitiminin pek çok alanında ve aşamasında kullanılan ve kullanılması gereken zorunlu bir çalgıdır. Örneğin müzik eğitiminin, en temel alanlarından olan armoni, kompozisyon, şan, işitime ve solfej eğitiminin sağlıklı bir biçimde yürümesi için, son derece gerekli bir çalgıdır. Piyano, solo bir çalgı olmasının yanında en çok tercih edilen bir eşlik çalgısıdır. Çoksesli eğitimin yapılabilmesini kolaylaştıran yapısı ile müzik eğitimi içinde piyano eğitimi, çok titiz ve eksiksiz yürütülmesi gereken bir süreçtir (Petenkaya, 2006: 3).

Ercan'a göre "Piyanosuyla okul şarkılarına eşlik edebilen, bizzat kendisi çalarak müzik dinletme gibi etkinliklerde bulunan öğretmen, dersini zevkle izlenir hale getirdiği gibi, öğrenciye de beğeni kazandırmış olacaktır"(aktaran; Bilgin, 2006: 328).

Zuckmayer ve diğerleri (1976), piyano ile yapılan eşliklerde müzik öğretmenleri, öğrencilerle beraber müzik yapmak ve onları aynı tempo ve ton içinde tutmak yanında, şarkıyı söylerken öğrencilerin piyanoyu dinlemelerini sağlayarak onlara çok seslilik duygusunu da kazandırmış olurlar (aktaran; Bilgin, 2006: 327-328).

"Piyano, hem çalgı eğitiminin önemli bir alanını oluşturmakta hem de okul müzik eğitiminde araç olarak kullanılmaya en elverişli çalgı olarak nitelendirilmektedir" (Bulut, 2004: 199).

Piyano eğitiminin müzik öğretmenliği eğitimindeki vazgeçilmez yeri ve önemi; "müzikal olanakları, geniş edebiyatı, çok sesliliği kavrama, deşifre, müziksel işitme ve armoni yönünden bilgilenme" gibi müziğin bu çok önemli boyutlarında

gelişmeye yardımcı olması ve destekleyici özelliğinden kaynaklanmaktadır. Böylece müzik öğretmeni olarak yetişecek bir adayın piyanoyu işlevsel olarak kullanabilmesinin, müzik alanına ilişkin diğer derslerinin özellikle armoni kontrpuan-eşlikleme, müziksel işitme-okuma, müzik biçimleri vb. diğer derslerinin de gelişimine katkı sağlayacağı söylenebilir. Bununla birlikte piyanonun bir solo çalgı olmasının yanı sıra, başka çalgılara ya da insan seslerine eşlik etmekte kullanılması önemini daha da arttırmaktadır. Bu özellikler piyanoyu, müzik öğretmenliği eğitiminde ve meslek yaşamında önemli bir konuma oturtmuştur (Yılmaz, 2006: 584).

Piyano eğitimi, müzik eğitiminin hemen hemen her türünde verilen bir eğitimidir. Bu eğitim bireyin bilişsel, devinişsel ve duyuşsal davranışlarının tümünü birden içeren uygulamaları kapsamı bakımından da son derece önemlidir.

Tunç, “Öte yandan, bir müzik eğitimcisinin her zaman kullanması gereken temel çalgısı ise; hiç kuşkusuz ki çoksesli müziğin bel kemiği sayılan piyanodur. Müzik öğretmenliği Ana Bilim Dalı öğretim programı incelendiğinde de bu durum açık ve net olarak görülecektir. Dolayısıyla piyano kendi alan özelliği yanı sıra öteki diğer alan derslerinde de destekleyici ve tamamlayıcı rolünü mutlaka yerine getirmelidir. İşte bu alanlardan birisi Armoni-Kontrpuan ve Eşlik dersidir” (2009: 4) diyerek müzik eğitimi içerisinde piyanonun diğer bir alan ders ile yakından ilişkisinin önemini belirterek, piyanonun müzik eğitimindeki önemine dikkat çekmiştir. Çünkü piyano, yapısı itibariyle bu ve benzeri alan derslerinde kullanılabilir, çok sesliliğe de oldukça elverişli bir çalgıdır. Ayrıca MİOY dersindeki başarı göstergelerine göre; piyanonun kullanılabilirlik düzeyi, öğrencinin başarısına da direkt olarak etki etmektedir.

Bunun göstergesi olarak bu alanda yapılan bir araştırmaya göre; “Müziksel işitme, okuma ve yazma eğitiminde başarılı olan tüm öğrencilerin piyano eğitiminde de başarılı oldukları görülmüştür. Piyano eğitiminde başarısız olan öğrencilerin müziksel işitme, okuma ve yazma eğitiminde de başarısız oldukları ya da değerlendirme sisteminin alt sınırı olan 60 puan dolaylarında not aldıkları görülmüştür” (Baş, 2000: 65)

Bu anlamda BPE ile MİOY dersleri birbirleriyle ilişkilidir. Bu yüzden, öğrencileri müziksel anlamda yetiştiren kurumlardaki temel derslerden biri de MİOY dersidir.

1.7 Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Eğitimi

MİOY eğitimi; sesin tüm özelliklerini algılamaya yönelik bir amaç taşır. Bireye, ses yapısındaki değişkenlere karşı farkındalık kazandırmanın da yanı sıra Sevgi'ye göre MİOY eğitimi; müziksel sesin yapısında var olan özellikleri algılamaktır. Müziğin oluşumunda rolü olan süre, yükseklik, çokseslilik, nüans gibi alt boyutlardaki yapıyı fark edebilmektir (1997). Müziksel işitme, bilinçli işitme ve bilinçsiz işitme olarak ayrılabilir. MİOY eğitiminde bilinçsiz işitmenin bilinçli işitmeye dönüştürülmesi amaçlanır. Bu eğitimi alan bireyler ilk kez gördükleri müzik yazısını sese dönüştürebilme (deşifre) ve müziksel ses ya da sesleri müzik yazısına dönüştürebilme (dikte) becerisini kazanırlar. Bu boyutların her birinin gelişmesini sağlamaya yönelik çalışmalar bir diğerini olumlu yönde etkileyip anlamlı bir bütün oluşturarak müziksel okuryazar elemanlar yetiştirilmesine yardımcı olurlar.

MİOY dersinin ders programları bakımından tarihsel gelişimini Aydoğan şöyle açıklamaktadır:

Daha önceki ortaöğretim müzik programlarında solfej adı altında kısmen yer verilmekte olan MİOY'a ülkemizde ilk kez, bir çerçeve programı anlayışı içinde 1924 yılında Musiki Muallim Mektebi Talimatnamesinde, "Musiki Kıraatı" (müziksel okuma) adıyla yer verilmeye başlandığı, bu okulun 1937-1938 öğretim yılında Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Terbiye Enstitüsü'ne "Müzik Şubesi" olarak bağlanmasında ise adının, "Kulak Terbiyesi" biçiminde değiştirilmiş olduğu görülmektedir. Ancak, bu iki ders adının eş anlamlı olmadığı açıktır; büyük bir olasılıkla aynı içeriğin önce "okuma" , sonra "müziksel işitme" ağırlıklı olarak ele alındığı söylenebilir. 1969-1970 öğretim yılında uygulamaya konulan programla birlikte bu iki ögenin bir araya getirilerek "Kulak Eğitimi ve Solfej" biçimine dönüştürüldüğü görülmektedir. Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Gazi Yüksek Öğretmen Okulu olarak yeni bir yapılanmaya girişmesiyle birlikte bu kez, 1978-1979 öğretim yılından başlayarak Müziksel İşitme Okuma'ya dönüştürüldüğü görülmektedir. Ancak kimi ilgililerin bu ada "Yazma" ögesini de ekleyerek kullandıkları bilinmektedir. MİO, yalnızca müziğin işitme ve okuma boyutlarıyla sınırlı olmayıp "Yazma" ve "Temel Müzik Bilgileri"ni de kapsamaktadır. Dolayısıyla, "Temel Müzik Bilgileri ve Müziksel İşitme Okuma Yazma Eğitimi" gibi adeta ders tanımına yakın bir ad ortaya çıkmaktadır; "Müziksel İşitme ve Okuma" biçimindeki kısaltmanın bir ders adı olarak daha uygun düştüğü düşünülmektedir (Aydoğan, 1998: 20).

MİOY dersi, müzik alanına ilişkin temel müzik terim ve bilgilerin yanı sıra, müziksel işitme-algılama, müziksel okuma, müziksel yazma, müziksel düşünme (tasarlama), müziksel yaratma ve müziksel çözümlemeyi de kazandırmayı amaçlar.

MİOY dersinin yer aldığı müzik ile ilgili tüm bölümlerde bu dersin; kuramsal ve pratik olarak uygulanan diğer branş derslerini destekleyici, geliştirici ve tamamlayıcı özellikleri vardır.

Temelde işitme ile başlayan müzik eğitiminde, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitiminin, önceliğini müziğin her dalında koruması, gerek çalgı gerekse ses eğitiminde öncelikli rolü oynaması beklenir.

“Müziksel İşitme Okuma Yazma dersi uygulamalı (çalgı, koro, orkestra vb.) derslerin tümünün, teorik (armoni, kontrapunk, müzik biçimleri vb.) derslerin ise birçoğunun ön koşuludur. Bu alandaki gecikmiş bir başarı, diğer alanlardaki eğitimin hızını kesmekte ve onların da başarısını engellemektedir” (Albuz, 1996: 193).

Müziksel işitme, okuma ve yazma eğitimi mesleki müzik eğitiminin temelini oluşturmakta ve mesleki müzik eğitimi için gerekli olan diğer temel dersler de müziksel işitme, okuma ve yazma eğitiminin yardımı ile gelişmektedir. Bir başka deyişle müziksel işitme, okuma ve yazma eğitimi temel alan dersidir.

Müziksel işitme, okuma ve yazma dersi ile öğrenciler; ulusal ya da evrensel nitelikteki müzikleri doğru seslerle ve zamanlamalarla öğrenebilme, tekrar edebilme, gerektiğinde duyulan bir müziği notaya alabilme becerileri kazanacaktır. Müzik öğrenimi görmekte olan öğrenciler, çalgı derslerinde kendilerine verilen çalışma parçalarını ve eserlerini istenilen şekillerde seslendirebilecek ve çalgı çalma becerileri de bu doğrultuda gelişecektir (MEB, 2012).

Müziksel işitme okuma ve yazma becerilerini müzik yeteneğinin en önemli göstergeleri olarak düşünebiliriz. Çünkü bir bireyin müzik yeteneğini ölçerken, müzikal yeteneğin en büyük payı olarak işitme-okuma ve yazma düşünülmektedir. Nitekim müzik ile ilgili bölümlerin giriş sınavlarında sınavın en büyük ağırlığında işitme-okuma ve yazma puanları oluşturmaktadır (Bağcı, 2009).

Farklı isimlerle adlandırılrsa da, solfej eğitiminden beklentilerin ve amacın benzer olduğu söylenebilir. Teorik ve pratik olarak uygulanan, branş derslerini tamamlayıcı, geliştirici ve destekleyici bir niteliği olan solfej eğitiminin amacı; müziksel duyarlılığa sahip, müzik yoluyla anlama, yorumlama, yaratma becerilerini geliştirebilen, müziğin temel kavramlarını ve müziğin dilini kavrayabilen, söylediği, çaldığı ve dinlediği eseri analiz edebilme yetisine sahip bireyler yetiştirmektir. Ayrıca müziksel eleştiri yapabilme, bilişsel, duyuşsal, devinişsel yeteneğin geliştirilmesi ve estetik duygusu kazandırma hedefleri de bu amaç içerisinde bulunmaktadır (Yazan, 2007: 8).

MİOY, Türk ve Batı müziğinde armoni-kontrpuan, müzikte stil, üslup ve tür, çeşitli yapıları ve eğitim-okul müziği örneklerini inceleme, analiz, araştırma, tek ve çok ses algılama, ritmik yapıları tanıma, nota çözümleme (deşifre) okuma ve yazma, müzik üretme tekniklerini kapsar (Özbek, 2003).

Müzik eğitiminde birçok amaca hizmet eden MİOY eğitiminin genel amaçlarını Özbek (2003) şöyle sıralamıştır:

1. Müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme, yaratma gücünü geliştirebilme.
2. Türk Müziği ve Batı Müziği arasındaki fark ve benzerlikleri ayırt edebilme.
3. Türk Müziğinin, Dünya Müziği içindeki yeri hakkında fikir ve yorum sahibi olabilme.
4. Müziksel duyarlılığı, düşünmeyi, yorumlama ve yaratmayı geliştirebilme.
5. Müziğin tüm dünyadaki tek ortak dil olduğunu kavrayabilme.
6. Müziğin temel kavramlarını ve dilini kavrayabilme.
7. Müzik eğitimi yoluyla Türk toplumunun sosyo-kültürel gelişimine katkıda bulunabilme.
8. Müzik eğitimi yoluyla zamanı verimli kullanabilme.
9. Müzik yoluyla tek başına ve grup içinde sorumluluk alabilme.
10. Müzik yoluyla disiplinli çalışma alışkanlıkları kazanabilme.
11. Ülkemizi ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerinde temsil edebilme.
12. Müzik yoluyla milli birlik ve beraberlik bilincini geliştirebilme.
13. Atatürk'ün Çağdaş Türk Müziği'ne ilişkin görüş ve düşüncelerini kavrayabilme.
14. MTİE [Müziksel Teori ve İşitme Eğitimi] dersinde edinilen bilgi ve becerileri diğer derslerde ve günlük hayatta kullanabilme yeteneğini geliştirme.

15. Müzikle ilgili temel kavramları anlayabilme.
16. Temel Müzik Teorisi / kavramları bilgisine sahip olabilme.
17. Müziksel yaratma becerisi kazanabilme.
18. Eşlik yapma-yazma becerisi kazanabilme.
19. Bir okul şarkısını / halk türküsünü çok seslendirme becerisini kazanabilme.
20. MTİE dersine karşı olumlu bir tutum geliştirebilme.
21. MTİE dersinin müzikteki / müzik eğitimindeki yerini ve önemini kavrayabilme.
22. Diziler, çalgılar ve insan sesleri arasındaki temel ilişkileri kavrayabilme.
23. Günlük hayatta müzik yaparken bir şarkıya pratikten eşlik yapma becerisi kazanabilme.
24. Yaratıcı ve eleştirici düşünme yeteneği geliştirebilme.
25. Müzik beğenisi (estetik duygusu) geliştirebilme.
26. Müzik dinleme alışkanlığı kazanabilme.
27. Bireyin bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor (devinişsel) müzik yeteneğini geliştirebilme.
28. Bireye müzik yapma, müzik dinleme, müzik yazmada, müzikle ilgili araç-gereç ve kaynak kitap seçmede, müzik etkinliklerini izleme, eleştirme ve değerlendirmede bilgi, görüş, düşünce ve anlayış kazandırabilme.
29. Günlük hayatta müzikten yeterince yararlanabilmesi için gerekli olan temel müzik kültürünü kazanabilme.

MİOY eğitimi; müzik kuramları, müziksel işitme, müziksel okuma, müziksel yazma, müziksel çözümleme ve müziksel tasarım-yaratmaya ilişkin davranış değişikliklerini hedefleyen yapısıyla mesleki müzik eğitiminin en temel alanı durumundadır.

MİOY dersinin önemini daha iyi vurgulayabilmek için; “Müziksel İşitme”, “Müziksel Okuma”, “Müziksel Yazma”, “Müziksel Çözümleme” ve “Müziksel Tasarım-Yaratma” kavramlarını ayrı ayrı açıklamak gerekir.

1.7.1 Müziksel İşitme

Müziksel işitme; duyulan müziksel sesleri belirli kurallar çerçevesinde ifade edebilmek adına; sesleri algılama, tanımlama, birbirinden ayırt etme ve çözümlene davranışlarına odaklanan bir eğitimidir.

Müziksel işitme; işitme yoluyla algılanabilir müziksel öge ve ilişkileri tanıma, çözümlene ve ayırt etme yeteneğidir. Müziksel öge ve ilişkiler denince ilk akla gelen şunlardır: Müziksel ses yüksekliği ve ses niteliği, ses gürlüğü, ses rengi, ses türü, ton türü, ritimsel ve ezgisel ilişkiler, aralıklar ve iki ya da daha çok sesli tınlayışlardır. Bunları tanıma, ayırt etme, çözümlene, adlandırma, yazma vb. konular müziksel işitmenin basamaklarını oluşturur (Özgür, 1996).

“Müzikalite çalışmaları ilk olarak bu derste kazandırılır. Hız terimleri, nüans terimleri, ifade terimleri, müzikal işaretler, müzik kuramlarının önemli bir kısmı MİOY dersinin önemli bir parçasıdır” (Erçakır, 2007: 7).

Müzik yeteneği belirli alt yeteneklerden ya da yetenek kümelerinden oluşur. Bunların en önemlilerinden biri kuşkusuz, “Müziksel İşitme Yeteneği”dir. Müziksel İşitme Yeteneği, müzik yeteneğinin temelini ve belkemiğini oluşturur. Geniş anlamıyla müziksel işitme; işitme duyusuyla algılanabilir müziksel bütün, öge, gereç, özellik ve ilişkileri (doğru) algılama, tanıma, anımsama (hatırlama), ayırt etme, çözme ve çözümlene yeteneğidir (Uçan, 2005: 19).

Müziksel işitme eğitiminde, kazandırılması gereken belirli becerilere odaklanılır ve bu eğitim bu süreç doğrultusunda gerçekleştirilir..

Müziksel işitme becerisi, sesler ve ses birleşimlerini ayırt etme üzerinde odaklanır. Müziksel işitme becerisi temelde müziksel seslerin yükseklik, sürerlilik, tınlalık ve gürlük yapıları ile ve bu özellikler bakımından birbirleri ile olan yatay- dikey birleşim ve örülüşleri üzerine kurulur (Uçan, 2005: 19-20).

“Müziksel işitme, bir yandan boyutları bakımından (a) yatay işitme, (b) dikey işitme, (c) yatay-dikey işitme ve (ç) çapraz işitme; diğer yandan kapsam bakımından (a) ses işitme, (b) ritim işitme, (c) ezgi işitme, (ç) karakter işitme ve (d) örgü-doku işitme gibi farklı sınıf ve türlere ve her tür de kendi içinde çeşitlere ayrılır” (Uçan, 2005: 20).

Müziksel işitme becerisi, öğrencilerin öğretmenle sınıfta çalışmalarının yanı sıra, kendi bireysel çalışmalarının sonucunda da gerçekleşen bir eğitim sürecidir.

Müziksel İşitme Dersi Ünite Konuları

1. Müzik Sesleri - (Temel Kavramlar)
2. Müzik Yazısı - I (Temel Müzik İşaretleri)
3. Müzik Yazısı - II (Temel Müzik Terimleri)
4. Müzik yazısında kullanılan işaretler – kısaltmalar ve terimler
5. Müzik yazısında notaların gruplara ayrılması
6. Müzikte ölçü ve zaman
7. Müzik yazısında geçici bölünmeler
8. Müzik yazısında temel makamsal terimler ve işaretleri
9. Müzikte aralıklar
10. Mod, Gam ve Tonalite
11. Müzikte Alterasyon
12. Müzikte Modülasyon
13. Akor bilgisi
14. Armoni bilgileri ve Kadanslar
15. Süslemeler
16. Vokal (Ses) Müzik ve türleri
17. Enstrümantal (Çalgı) Müziği ve türleri
18. Akustik bilgisi
19. Müzikte Homofoni ve Polifoni
20. Bellek geliştirme (Denizer, 2008).

1.7.2 Müziksel Okuma (Solfej Yapma)

“Müziksel okumaya uluslar arası müzik teknolojisinde solfej denilmektedir ve müzik eğitiminde son derece önemli bir işlevi vardır” (Aydoğan, 1998: 38)

Müziksel okuma veya solfej için; notaların isimlerini peslik-tizlik derecelerine göre seslendirmek denilebilir. Sözlük anlamıyla solfej; notaların isimlerini sesli olarak okumaktır (Kennedy, 1996: 686). Notaları sözlü olarak söylemektir (Apel, 1970: 785).

Müziksel okuma veya solfej için; herhangi bir müzik yazısını, içerisinde yer alan tüm değişkenlerle birlikte seslendirme-ifade edebilme denilebilir.

”Bir müzik yazısını müziğin harfleri olarak nitelendirebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritim), hız, gürlük ve ayrıntılarıyla seslendirmeye “müziksel okuma (solfej)” denir. Müziksel okumanın amacı öğrencinin zihinsel olarak sesleri ve aralıkları anlaması ve müzikal olarak uygulayabilmesidir” (Özgür, 1999:4).

“MİOY eğitimi öncelikle müziksel okuma ile başlar. Müziksel okuma olarak adlandırılan bu eğitimde öncelikle belirli mantıksal sıralamalarla sesler öğretilir. Ardından yine belirli mantıksal yaklaşımlarla aralıklar öğrenciye tanıtılmaya çalışılır” (Erçakır, 2007: 7).

“Müziksel okuma eğitimi; müzik eserlerinin notalarını, adları, tartımları, diklikleri, hız, gürlük ve karakteriyle okuma becerisi kazandırmaya yönelik bir eğitimidir” (Özbek, 2003).

Müziksel okuma öğrenme alanı, ezgisel okumanın (solfej) yanı sıra ritmik okuma çalışmalarını da kapsar.

Bir müzik yazısını seslere çevirmeye müziksel okuma denir. Müziksel okuma müzik yazısını, müziğin harfleri olarak nitelendirilebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritim), hız (tempo), gürlük ve ayrıntılarıyla seslendirmedir. Müziksel okuma, okumanın özelliğine göre farklı türlere ayrılabilir. Örneğin; gözle (içten) okuma, sesli okuma; deşifre okuma (ön okuma), yorumsal okuma; bona (tartım) okuma, dizi okuma, akor dizisi kadans okuma, ezgi okuma; tek sesli okuma; Sol anahtarında okuma, Fa anahtarında okuma vb. Bu okumalardan bazıları kendi içlerinde farklı türlere ayrıştırılabilir, örneğin makamsal okuma; tampere ses sistemine düzeninde okuma, geleneksel ses düzeninde okuma vb. Müziksel

okumanın en basitinden bir ritmi, aralığı, ezgiyi okumadan; en karmaşığı durumundaki (partisyon) okumaya değin ulaşabilen ve her davranışın, kendinden sonra gelenin bir ön koşulu alan oldukça geniş bir açılımı vardır” (Aydoğan, 1998: 10-32-38).

Müziksel okuma (solfej yapma) ezgisel nitelikteki okuma parçalarını, ölçü rakamına, ses sürelerine ve ses yüksekliklerine uygun olarak tonal-modal durumlar göz önünde bulundurularak okumadır. Bu bağlamda tonalite ve modalite (makam) tanıma becerileri, öğrencilerin okudukları solfej ve dikte parçalarındaki tonal ve modal (makamsal) yapıyı bulmaya ve kavramaya yönelik becerilerdir. Öğrencilerin, bu becerileri kazanmaları müzikal gelişimlerine katkıda bulunarak müziği bilinçli yapmalarını sağlayacaktır.

Aynı zamanda müziksel okuma veya solfej yaparken deşifre becerisi kazanmak önemlidir. Bu bağlamda deşifre, MİÖY dersindeki tanımıyla; ezgisel nitelikteki okuma parçalarının, ölçü rakamına, ses sürelerine, ses aralıklarına, müzikal ifade ve gürlük terimlerine uygun olarak ilk bakışta okunmasıdır. İki tür deşifre vardır: Birincisi, ilk defa ele alınan bir eseri yavaş yavaş ve her notasını inceleyerek okumak; ikincisi, eseri temposuna yakın bir hızda ve temiz seslendirmeye dikkatten çok, eserin karakter ve anlatımına dikkat göstererek okumaktır (Fenmen, 1991).

Deşifre, müzik dünyasının sihirli kapısını aralayan en önemli öğelerden ve müzisyenin elindeki en önemli anahtarlardan biridir. Güçlü bir deşifre, mesleki müzik eğitiminin vazgeçilmez bir öğesidir. Ayrıca yapıt hakkında ilk bilinçlenmedir. Daha sonraki çalışmalar bu ilk anlamının üstünde şekillenir. Bu anlama ne ölçüde net ve doğruysa, yapıtı çalmak ve okumak o ölçüde çabuk ve doğru olur (Özgür, 1995a:15).

Bir müzikal okuma veya solfej parçasını ilk bakışta okuyabilmek, müzik eğitimi sürecinde başarılması gereken önemli bir aşamadır. Deşifre becerisini kazanan öğrenciler seviyelerine uygun bir ezgisel okumayı rahatlıkla yapabilir. Bu beceri öğrencilerin çalgı eğitimlerindeki gelişimleri açısından da oldukça önemlidir (MEB, 2012).

Solfej zihinde tonun, aralıkların hesaplanması pratiğidir. Düşüncede oluşan ve sesle ifade edilen solfej sırasında önce bir müzik eseri görülür, zihinde canlandırılır

ve ardından sesli olarak okunur. Bu okuma eylemi nota ismi ya da bir vokal sesle olabilir. Zihinde ton ve aralıklar hesaplanırken bulunulan tonun adı, majör – minör oluşu; eğer minör ise çeşidi ve sansible’si (yeden) düşünülür. Bu yöntemle solfej okuma çalışması sırasında, her sesin dizi içerisindeki görevi ve dizinin seslerinin birbirleriyle ilişkileri kullanılarak bir çeşit grafik çizilir. Solfej sadece nota adlarından ibaret değildir. Okunacak eserin ölçü sistemi, tartımsal güçlükleri, nüansları, tabiatı ve formu da göz önüne alınmalıdır. Tüm bu şartlar sağlandıktan sonra “düşünerek solfej okumaya” başlamak gerekir. Çünkü solfej, yukarıda da söylendiği gibi belli bir sistem içerisinde düşüncede oluşan ve sesle ifade edilen bir eylemdir (Özaltunoğlu, 2003).

Müziksel okuma, öğrenme alanı içerisinde temelden başlamak üzere makamsal ve tonal yapıdaki müziklerden örnekler barındırmaktadır. Bu öğrenme alanı ile amaçlanan ise; tonal müzik ve makamsal müzik yönlerinden öğrencilerin gelişimlerini gerçekleştirmek ve çalgı, orkestra, ses ve koro eğitimlerindeki düzeylerine doğrudan katkıda bulunmaktır.

Müziksel okuma (solfej yapma) becerisinin gelişimi, öğrencilerin çalgı eğitimindeki gelişimine ve diğer müzik alanı derslerine doğrudan katkıda bulunur denilebilir.

Bir diğer müziksel okuma türü ise eşlikli okumadır. Eşlikli okuma, okuma parçalarının yazıldığı dizi sistemine göre bir çalgı ile çok seslendirilerek okunmasıdır. Özgür’e göre:

Öğrencinin ton / makam duygusunun geliştirilmesi, ölçü ve ritimleri kavraması, temiz okumasına yardımcı olması, müziksel ifade gücünü arttırması, çok sesli duyma, algılama yeteneklerinin geliştirilmesinde eşlikli okumanın rolü yadsınamaz. Yerinde ve doğru yapılan eşlikli okumanın, müziksel okumanın hedeflediği davranışların pekişmesinde önemli bir katkısı bulunmaktadır (Özgür, 2001: 933).

Müziksel Okuma Eğitimi Dersi Ünite Konuları

1. Basit ölçülerde ritmik okuma (Sol-fa-do anahtarları ile)
2. Bileşik ölçülerde ritmik okuma
3. Birleşik (Karma) ölçülerde ritmik okuma
4. Basit-Bileşik ve Karma ölçülerde ezgisel okuma (tek sesli)

5. Entonasyon çalışması
6. Aralıklar üzerine ezgisel okuma
7. Majör-Minör dizi ve tonaliteler üzerine ezgisel okuma
8. Akor sesler üzerine ezgisel okuma
9. Alterasyonlu ezgisel okuma
10. Modülasyonlu ezgisel okuma
11. Modlar ve Makamlar üzerine ezgisel okuma
12. Diğer diziler üzerine ezgisel okuma (pentatonik-hegzatonik vd.)
13. Müziksel anlatım öğeleri üzerine ezgisel okuma
14. Süslemeler üzerine ezgisel okuma
15. Ezber okuma
16. Transpoze (Anahtarlı) okuma
17. Deşifre okuma
18. Anahtarlı ezgisel okuma
19. Çok sesli parçalar üzerinde ezgisel okuma (Denizer, 2008).

1.7.3 Müziksel Yazma (Dikte Yapma)

“Sesleri müzik yazısının öğeleriyle ifade etmeye ‘müziksel yazma’ denir” (Apaydınlı, 2006: 15).

“Müziksel yazma eğitimi; çalınan, söylenen ya da dinletilen müzik eserlerini; nota biçimleri, diklikleri, tartımları ve ölçüsü ile notaya alma, transpoze yapma, güzel ve işlek nota yazma becerisi kazandırmaya yönelik bir eğitimidir” (Özbek, 2003).

Birçok müziksel becerinin aynı anda gerçekleştirildiği dikte yapma çalışmaları; ritim algılama, sesleri algılama, tonaliteyi ayırt etme gibi farklı unsurları içerisinde barındıran bir eğitim olduğu için önemlidir.

“Müziksel yazma, başından bu yana iç duyuş (kulak) eğitiminin önemli bir parçası olmuştur. Çünkü duyulan müziğe anlam verebilmeyi, sesleri düzene koyabilmeyi en iyi öğreten ve ölçen yöntem budur” (Aydoğan, Özgür, 1999: 5).

Müziksel yazma (dikte yapma) ezgisel nitelikte yazılmış olan parçaları, ölçü rakamına, ses sürelerine ve ses yüksekliklerine uygun olarak tonal-modal durumlar göz önünde bulundurularak yazmadır. Dikte yapma da müziksel bellek ile ilgili bir konudur.

“Müziksel bellek, işitilen, okunan, yazılan, dinlenen, söylenen, çalınan müzikleri ya da müziksel öğeleri, bıraktıkları izler yoluyla akılda tutma, saklama ve gerektiğinde hatırlama gücüdür” (Uçan, 2005: 23). Öğrencilerin yaptığı dikte çalışmaları onların müziksel belleğini geliştirecek ve algı yetilerini de güçlendirecektir.

“Dikte çalışmalarının amaçları arasında öğrencinin duyduğu, seslendirdiği, kendisinin veya bir başkasının eserini notaya alabilmesini, MİOY dersi eğitimini destekleyen, tamamlayan bir unsur olmasını, genel müzik bilgisi adı altında toplanan (nota isimleri, anahtar, donanım, hız, gürlük, anlatım vb.) terim ve işaretleri öğrenmesini, yaratıcı yeteneğini geliştirebilmesini, çevre müzikleri derleyebilmesi sayılabilir” (Özgür, Ülkü, 1995b: 1).

Müziksel yazma öğrenme alanı, tonal ve makamsal dikte yapmanın yanı sıra tartım yazma çalışmalarını da kapsayacak şekilde düşünülmüştür. Burada hedeflenen öğrencilerin tonal ve makamsal yapıda duydukları müzikleri algılayıp dizek (porte) üzerine aktarması, tartım yazma çalışmalarıyla da nota değerleri, tartım bilgisi, ölçü kavramı gibi konuları pekiştirerek ritim duygusunu geliştirmeleridir (MEB, 2012).

Apaydınlı (2006: 16)’ya göre; “Müziksel yazma; müziksel düşünmeyi kolaylaştırır, müziksel yaratıcılığı geliştirir”.

Yine Apaydınlı (2006: 16)’ya göre; Müziksel yaratıcılığa ilişkin etkinlikler müzik dilinin öğelerini daha iyi kavramaya yardımcı olur. Müziksel okumayı en iyi tamamlayabilecek çalışma, müziksel yazmadır ve birbirinden farklı iki boyutu vardır. Bunlardan ilki, “işitilen sesleri yazma (dikte etme)”, ikincisi “müziksel düşünceleri-tasarıları yazma (yaratma)”dır. İlk boyut olan “işitilen sesleri yazma (dikte etme)” de dört gruba toplanabilir. Bunlar:

1. Ezgisel Dikte
2. Ritmik Dikte

3. Aralık Diktesi
4. Akor Diktesi

Ezgisel dikte; bir çalgı ile çalınan bir melodinin ses yüksekliklerine ve ritmik yapısına uygun bir biçimde notaya aktarılmasıdır.

Ritmik dikte; bir çalgı ya da elle çalınan ritim cümlelerinin tartımıyla yazılması olarak ifade edilebilir.

Aralık diktesi; piyano ile çalınan ve aynı anda basılan iki sesin notaya aktarılmasıdır.

Akor diktesi; piyano ile çalınan ve aynı anda basılan üç sesin notaya aktarılmasıdır.

Müziksel Yazma Eğitimi Dersi Ünite Konuları (Dikte ve Nota Yazma Çalışmaları)

1. Ritim Dikte,
2. Ezgisel Dikte (Tek sesli tonal ve makamsal ezgilerin diktesi),
3. Alterasyonlu Dikte,
4. Modülasyonlu Dikte,
5. Ezgisel ve Armonik aralıkların diktesi,
6. Akor Dikte,
7. Dikte yoluyla eserler üzerindeki eksiklikleri tamamlama,
8. Doğru, işlek ve güzel nota yazma,
9. Yazarak transpozisyon çalışmaları olarak sıralanabilir (Denizer, 2008).

1.7.4 Müziksel Tasarım-Yaratma

Müzikal tasarım- yaratma; “Bir müziksel bütünün tümünü, bir parçasını, bir özelliğini ya da müzikal bir öğeyi zihinde ilk kez ya da yeniden canlandırma gücüdür. Önceki bir

müzikal algıyı zihinde yeniden canlandırma da bir müzikal tasarımdır. Müzikal tasarımın çeşitli çalışma ve denemelerle geliştirilebilir” (Uçan, 2005: 23-24).

“Yaratıcılığın geliştirilmesi için çok bilgiye gerek yoktur; bu yetenek solfej eğitimin daha başında iken, üç sesin öğretimi tamamlandığı zaman, mevcut bilgilerin sınırları içinde öğrencilere küçük küçük besteler yaptırılarak, geliştirilmeğe başlanabilir (...)” (Sun, 2008: VI).

“Öğrencide yaratıcılık yeteneğinin geliştirilmesi, besteciliğe yeteneği olanları ortaya çıkaracağı gibi, diğer öğrencilerin de (sesleri- nota biçimlerini- kuruluşları vb.) bir müzik parçasını oluşturan bütün öğeleri daha iyi kavramalarına yardımcı olacaktır “ (Sun, 2008: VI).

“(…) Müziksel yaratıcılık; müziksel işitme, algılama, belleme, kavrama, okuma, yazma, çözümlenme ve düşünme etkinliklerinin bir devamıdır. Öğrencide yaratıcılık yeteneğinin geliştirilmesi, besteciliğe yeteneği olanları ortaya çıkaracağı gibi, diğer öğrencilerin de bir müzik parçasını oluşturan bütün öğeleri (sesleri, nota biçimlerini, kuruluşları vb.) daha iyi kavramalarına yardımcı olacaktır” (Aydoğan, 1998: 42).

Müziksel tasarım-yaratma aslında yukarıda açıklanan “müziksel işitme”, “müziksel okuma” ve son olarak “müziksel yazma” öğelerinin her birinin devamı niteliğindedir.

1.7.5 Müziksel Çözümleme

“Her sanat dalında form (biçim, şekil) vardır ve sanat yapıtları form içinde yerini bulur ve bir değer kazanır” (Cangal ve Erdener, 1977).

Form, biçim ya da şekil; müzik yapıtının içine döküldüğü kalıptır denilebilir. “Müzik yapıtının biçimi, ezgi kesitlerinin art arda sıralanmasıyla, zamanın akışı içinde olur”

(Sun, 1998). Bir müzik yapıtının formu, ezgiyi oluşturan belirli noktalar takip edilerek algılanabilir, adlandırılabilir.

“Algılama ve zmlleme, müzik yapıtlarının kuruluş, yapı ve biçimlerini dinlerken yapıtın anlaşılmasına, dolayısıyla daha iyi duyumsanmasına olanak sağlar. Herhangi bir müzik yapıtının zmlenerek gerektiği gibi seslendirilip yorumlanmasında form bilgisinin önemli bir rolü vardır” (Aydoğan, 1998).

MİOY dersi, müziksel zmlleme yoluyla müzik biçimlerini uygulamalı olarak öğrenmenin en ideal ortamını hazırlamaktadır. Okunan, yazılan, yaratılan, dinlenen her yapıtın bir biçimi olduğuna göre, bu yapıtlar üzerindeki zmllemeler, form bilgisinin yaşama geçirilmesinde kolaylık sağlamaktadır (Apaydınlı, 2006).

1.8 Problem

Bu araştırmada Müzik Eğitimi Anabilim Dalı programında yer alan Bireysel Piyano Eğitimi dersinin, Müziksel İşitme Okuma ve Yazma dersindeki davranışlara yönelik tutumlara olan etkisinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda oluşturulan ana problem cümlesi aşağıdaki gibidir:

“Piyano eğitimi; müziksel işitme-okuma ve yazma davranışlarına yönelik tutumları etkilemekte midir?”

Bu ana problem çerçevesinde aşağıdaki alt problemlerin yanıtları aranacaktır.

1.8.1 Alt Problemler

- Öğrencilerin, mezun oldukları lise türüne göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin, lisans eğitimi gördükleri sınıf düzeylerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce piyano eğitimi alıp almamalarına göre MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce MİOY eğitimi alıp almamalarına göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları piyano dersinin ortalama süresine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları MİOY dersinin ortalama süresine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Öğrencilerin, BPE dersini almadan önce, dersin amacını bilip bilmemelerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.9 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma; Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda (GSEB-MEABD) lisans 1. 2. 3. ve 4. sınıflarda eğitim gören öğrencilerin BPE derslerinin, MİOY derslerindeki müziksel davranışlarına yönelik tutumları üzerindeki etkilerini, belirlemek amacıyla yapılmıştır.

1.10 Araştırmanın Önemi

Bu araştırma; MİOY derslerinde, müziksel işitme, okuma ve yazma davranışlarını kazandırmada karşılaşılan güçlüklerinin BPE dersi ile yakından ilişkisinin kurularak giderilmesi düşüncesi bakımından önemlidir. Aynı zamanda, bulgular ve yorumlardan elde edilecek sonuçlar sayesinde, BPE derslerinin MİOY derslerindeki müziksel davranışlara yönelik tutumları üzerindeki etkilerini ortaya çıkaracağı düşüncesi bakımından ve bu doğrultuda yeni yaklaşımlara neden olacağı düşüncesi bakımından önemlidir.

Ayrıca bu araştırma, öğrencilerin MİOY dersinde karşılaştıkları çok sesli işitme, okuma ve yazma güçlüklerinin, BPE dersi ile yakından ilişki kurulamamasının verdiği eksikliklerden ortaya çıktığı düşünülerek çıkacak sonuçlara, çözüm önerileri getirme düşüncesi bakımından önemlidir. Bu doğrultuda; MİOY dersi üzerinde başarı düzeyini arttırmak, öğrencilerin karşılaştıkları çok sesli işitme, okuma ve yazma güçlüklerinin giderilmesi için her iki ders arasında yakın ilişki kurdurulmasını sağlayarak; müzikal formasyonu güçlü, iyi bir bilgi birikimine ve yüksek düzeyde müzikal becerilere sahip öğretmenler yetiştirmeyi hedeflemek bakımından önemlidir.

1.11 Sınırlılıklar

Bu araştırma; Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, GSEB-MEABD'de, 2011-2012 öğretim yılında eğitim görmüş olan lisans 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulanan tutum ölçeği ve literatür taraması sonucu ulaşılan kaynaklar ile sınırlıdır.

1.12 Sayıtlar

Eğitim Fakóltesi, GSEB-MEABD, lisans 1. 2. 3. ve 4. sınıflarda eğitim gören öğrencilerin, ankette verdikleri yanıtlar, kendilerinin samimi ve gerçek görüşleridir.

Veri toplama amacıyla kullanılacak tutum leği, araştırmayı amacına ulaştıracak; yeterli ve geçerli bilgileri ortaya çıkaracak niteliktedir.

1.13 Tanımlar

Çok Sesli Duyma Becerisi: Ses kümelerini algılayabilme, ses kümelerini sınıflandırabilme.

Dikte: Müziksel yazma.

Legato: Bağlı alış.

Modal: Mod yapısına sahip.

Modülasyon: Geki.

Müziksel Davranış: İnsanın müzikle ilgili gözlenebilir etkinliklerinin tümü (Tarman, 2006: 23).

Müzik Eğitimi: Bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma süreci (Uçan, 2005).

Müziksel İşitme: İşitme yolu ile algılanabilir müziksel öğe ve ilişkileri tanıma, çözümleme ve ayırt etme yeteneği.

Müziksel Okuma: Sesleri; adları, tartımları, ses yükseklikleri, hızı ve nüans karakteri ile söyleyebilme.

Müziksel Yazma: Duyulan, alınan veya okunabilen ses ya da ses kümelerini isimleri, yükseklikleri, tartımları ve ölçüsü ile müzik yazısına dönüştürebilme.

Müzik Yeteneği: Müziksel işitme-ayırmsama, müziksel okuma-yazma ve müziksel söyleme-çalma becerilerinden bir ya da birkaçına ilişkin devinişsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlar bütünü (Tarman, 2006: 28).

Nüans: Sesin gürlük derecesi.

Ölçü: Bir müzik parçasının süre olarak birbirine eşit birimleri.

Özengen: Amatör.

Perde: Bir müzik sisteminin dizilerinde yer alan sesler.

Senkop: Ölçü içerisindeki temel vurgu yerlerinin aksatılması.

Solfej: Müziksel okuma.

Ton: Müzik içerisinde bütün nota ve akorların, bir çıkış noktası durumundaki notayla ilgileri.

Tonal: Klasik Batı Müziği ton yapı sistemine sahip.

Vuruş: Bir ölçünün eşit bölümleri.

Piyano: On parmak ile çalınan tuşlu bir çalgı.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın evren ve örnekleme, bilgi toplama araçları, bilgilerin toplanması ve bilgilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemlerle ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

2.1 Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma betimsel bir araştırma olup, tarama modeli ile yapılmıştır. Tarama modelleri “ geçmişte var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır” (Karasar 2009: 77).

2.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın hem evreni hem de örnekleme; Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, GSEB-MEABD programında, 2011-2012 yarıyılarında eğitim görmüş olan toplam 126 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklemin sayısal dağılımı Tablo 2.1’deki gibidir.

Tablo 2. 1 Evren ve Örneklemin Sayısal Dağılımı

	Kız	Erkek	Toplam
1.sınıf	16	14	30
2. sınıf	10	22	32
3. sınıf	21	7	30
4. sınıf	15	19	34

2.3. Verilerin Toplanması

n Araştırma; ilgili literatür, kütüphane koleksiyoları, makaleler, var olan tezlerin incelenmesi ve konuyla ilgili Ondokuz Mayıs Üniversitesi GSEB-MEABD’ki öğretim elemanlarının görüşleri ölçüt alınarak oluşturulan ölçek sonucunda

betimlenmeye çalışılmıştır. Veri toplamak için bu araştırma adına oluşturulan ölçeğin geçerliğini sınamak amacıyla seçilen ölçüt anket olarak, Bahar Güdek'in geliştirmiş olduğu "Piyano Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" (Güdek, 2008) kullanılmıştır.

2.3.1 Ölçme Aracının Geliştirilmesi Aşamaları

Geliştirilecek tutum ölçeğinin maddelerinin oluşturulması aşamasında şu yollar izlenmiştir;

Tutum ölçeği için en kullanışlı ve yaygın tür olan, Likert tipi ölçek seçilmiştir. "Likert tipi ölçek tutumları ölçmede kullanılan en yaygın yöntem niteliği taşır (Karasar 2009: 78)".

Türkiye koşulları çerçevesinde geliştirilen ölçeğin geçerlik çalışmaları için öncelikle alanında uzman kişilerin görüşleri alınmış, ardından da testte yer alacak maddeler oluşturulmuştur. Başta 51 madde içeren test, uzman kişilerce bir kez daha incelenip gereksiz görülen 8 madde testten çıkartılmış ve test 43 maddeye indirgenmiştir. Ayrıca testte yer alan olan bu tutum cümlelerinin kolay anlaşılır olması için geniş zamanlı fiillere dikkat edilmiştir.

Maddeler 5'li likert şeklinde "Tamamen Katılıyorum", "Katılıyorum", "Orta Derecede Katılıyorum", "Az Katılıyorum", "Hiç Katılmıyorum" şeklinde derecelendirilmiştir. Daha sonra 43 madde için güvenilirlik çalışmaları, Samsun İlkadım Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi öğrencileri ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, GSEB-MEABD öğrencileri üzerinde, toplam 142 kişiye uygulanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ve madde test korelasyonları hesaplanması yapılmış, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ,935 bulunmuştur. Değeri 0,30'dan küçük olan 5 madde testten çıkartılmış, geriye 38 madde bırakılmıştır. Testin son halinin verilebilmesi için geçerlik çalışmaları aşamasına geçilmiş, uzman bir eğitimci tarafından ölçüt geçerliği türlerinden biri olan "Benzer Ölçekler Geçerliği" (Convergent Validity) uygun görülmüştür. Seçilen benzer ölçek olarak da Bahar Güdek'in geliştirmiş olduğu "Piyano Dersine Yönelik Tutum Ölçeği" (2008) kullanılmıştır. Geçerlik çalışması için her iki test de birbirlerine iliştilmiş; bu araştırmanın evren ve örneklemini oluşturan Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, GSEB-MEABD öğrencileri üzerinde,

toplam 126 kişiye uygulanmıştır. Tez içerisindeki bulgular için de ayrıca bu sonuçlar kullanılmıştır. Geçerliğe ilişkin uygulama sonucunda elde edilen veriler bilgisayar ortamına SPSS (The Statistical Package for The Social Sciences) programından yararlanılarak her iki test arasındaki korelasyona bakılmış, ölçümler arasındaki birleşme derecesi yeterli çıkmış ve söz konusu ölçekler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Tablo 2.2’de de geçerlik sonucuna ait sayısal bilgiler verilmiştir.

Tablo 2. 2 Benzer Ölçekler Geçerliği Yöntemi, Geçerlik Çalışmasına Ait Korelasyon

		Piyano Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	Piyano Eğitiminin MİOY Dersindeki Davranışları Etkilemesine Yönelik Tutum Ölçeği
Piyano Dersine Yönelik Tutum Ölçeği	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed) N	1 126	,771** ,000 126
Piyano Eğitiminin MİOY Dersindeki Davranışları Etkilemesine Yönelik Tutum Ölçeği	Pearson Korelasyon Sig. (2-tailed) N	,771** ,000 126	1 126

** . Korelasyon, 0.01 seviyesinde anlamlıdır (2-tailed).

Tablo 2.2’de her iki test arasındaki korelasyona bakılmış ve elde edilen sonucun 0.01 seviyesinde anlamlı olduğu görülmüştür. Bu da, araştırmada kullanılmak için geliştirilen ölçeğin, geçerli bir ölçek olduğunu göstermektedir.

2.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmadan elde edilen bulgular, uzman eğitimcilerin görüşleri ölçüt alınarak oluşturulan anketin verileri üzerinde istatistiksel olarak çözümlenmiş ve sayısal değerleri içeren tablolar yorumlanmıştır.

2.4.1 Verilerin Analizi

“Piyano Eğitiminin MİOY Dersindeki Davranışları Etkilemesine Yönelik Tutum Ölçeği”nin geliştirilmesine ilişkin uygulamalar sonucunda elde edilen veriler, bilgisayar ortamına SPSS programından yararlanılarak, olumlu cümleler “Tamamen Katılıyorum”, seçeneğinden“, “Hiç Katılmıyorum” seçeneğine doğru 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde; olumsuz cümleler “Hiç Katılmıyorum” seçeneğinden “Tamamen Katılıyorum” seçeneğine doğru 1, 2, 3, 4, 5 şeklinde puanlanmıştır.

Alt problemler doğrultusunda yapılan uygulama sonucunda elde edilen verilerin anlamlı olup olmadıklarını belirlemek için, SPSS programından yararlanılmış ve veriler üzerinde Korelasyon, t-testi (Paired Samples T-Test), Varyans Analizi (Analysis of Variance) ve Sıralamalı-Tek Yönlü Varyans Analizi (Kruskal-Wallis Test) yapılmıştır.

Çözümlemelerde, anlamlılık seviyesi olarak 0,05 kullanılmış olup, $*p>0,05$ olması durumunda anlamlı farklılığın olmadığı, $*p<0,05$ olması durumunda ise anlamlı farklılığın olduğu belirtilmiştir.

2.5 İlgili Araştırmalar ve Yayınlar

Baş (2000), “Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Bölümü 1993-1994 Girişli Öğrencilerin, Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Eğitimi ile Piyano Eğitimindeki Başarıları Arasındaki İlişki” adlı yüksek lisans tez çalışmasında müziksel işitme, okuma ve yazma eğitimi ile piyano eğitimindeki başarılar arasındaki ilişkiler incelenmiş olup, anlamlılık düzeyini gösteren bulgular elde edilmiştir. İki alandaki öğrenci başarı durumları arasındaki ilişki anlamlı ve olumlu yönde sonuç vermiş, ancak birbirlerini etkileme oranlarında yıl ve yarıyıllara göre farklılıklar olduğu görülmüştür. Müziksel işitme, okuma ve yazma eğitiminde başarılı olan tüm öğrencilerin piyano eğitiminde de başarılı oldukları görülmüştür. Piyano eğitiminde başarısız olan öğrencilerin müziksel işitme, okuma ve yazma eğitiminde de başarısız oldukları ya da değerlendirmede başarı

kabul edilen dilimin, alt sınırı dolaylarında not aldıkları görülmüştür. Sonuç olarak iki alanın başarı ve başarısızlık ilişkileri doğru orantılı çıkmıştır.

Bilgin (1998), “İlköğretim Okullarının 2. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Çıkışlı Müzik Öğretmenleri Tarafından Piyano ile Eşliklenmesi” adlı doktora tez çalışmasında, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Bölümü çıkışlı müzik öğretmenlerinin "Armoni-Kontrpuan ve Eşlikleme" ile "Piyano" eğitiminde kazandıkları bilgi ve becerileri, ilköğretim okullarının 2. kademesinde müzik eğitiminde kullanılan şarkıların piyano eşliklemesine nasıl ve ne ölçüde yansıttıklarını saptamak amacıyla değerlendirme yapılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda müzik öğretmenlerinin; "Armoni-Kontrpuan ve Eşlikleme" ile "Piyano" eğitiminde kazandıkları bilgi ve becerileri, okul şarkılarının eşliklenmesine yeterince yansıtamadıkları görülmüştür. Aynı zamanda yapılan çalışmada; "Armoni-Kontrpuan ve Eşlikleme" ile "Piyano" eğitiminin yeniden gözden geçirilmesi, dersler arası eşgüdümün sağlanması, daha işlevsel bir eğitim verilmesi gerektiği üzerinde durulmuş ve gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Sökezoğlu (2003), “Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerine Göre Görsel, İşitsel ve Dokunsal Algı Türlerinin Piyano Eğitimindeki Kullanılma Düzeyi” başlıklı yüksek lisans tezinde; görsel, işitsel ve dokunsal algı türlerinin piyano eğitimindeki kullanılabilirliği incelenmiş olup, bu türlerin hepsinin kullanıldığını, ancak en çok görsel algının, daha sonra işitsel ve dokunsal algıların ağırlıklı olarak kullanıldığı ve piyano eğitiminde görsel, işitsel ve dokunsal algıların kullanımının dersi aktif hale getireceği, öğrencinin dersteki başarısını olumlu yönde etkileyeceği ve bu algıların geliştirilebileceği saptanmıştır. Ayrıca araştırmada, görsel, işitsel ve dokunsal öğrenci tiplerinin olduğunu ve bunlara yönelik öğretim stratejilerini belirlemenin, öğrenci başarısı üzerinde etkin ve geçerli bir yöntem olacağını önermiştir

Tarman (1997), “Müzik Eğitiminin Çalgı Eğitimi Boyutunda Bilgiyi İşleme Kuramının İşe Koşulması” isimli bildiride, çalgı eğitiminin müzik eğitiminin temel ve önemli boyutlarından biri olduğu belirtilmiş ve çalgı eğitimi, "bireyin çalgı çalmaya yönelik

davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişmeler meydana getirme sürecidir" şeklinde tanımlanmıştır. Bildiride çalgı eğitiminde Bilgiyi İşleme Kuramının kullanılmasının çalgıyı etkin kullanabilme hedefine ulaşmada önemli bir araç olacağı belirtilmiştir. Bildiride, Bilgiyi İşleme Modeli'nin kısa bir tanımı yapıldıktan sonra, yine kısaca çalgı eğitimine dönük bazı önerilerde bulunularak çalışma tamamlanmıştır.

Turhan (2004), "Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersi Sürecinde Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörler ve Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Yükseltilebilmesi İçin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Alınabilecek Önlemler", başlıklı yüksek lisans tezinde, bilişsel hedef davranışların sınanması ve ölçülmesinin büyük sorunlar çıkartmadığını ancak sınav kaygısıyla ilgili olarak, kaygı düzeyinin öğrencilerin okul başarısında etkin olduğunu belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerin başarılarını etkilemede araç ve gerecin, kullanılan araç sayısının ve niteliğinin, öğretme yöntem ve tekniğinin, pekiştirme, ipucu, dönüt, düzeltme, öğrenci katılımını sağlama, öğreticinin niteliği, öğretme ortamının fiziksel yapısı ve sürenin, öğrenmenin niteliğine önemli ölçüde etki eden değişkenler olduğunu belirtmiş

3. BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde alt problemlerin çözümüne ilişkin verilerden elde edilen bulgular ve bunların yorumlarına yer verilmiştir. Bulgular ve yorumlar, alt problemlerin sırasına uygun olarak aşağıda sıralanmıştır.

Piyano eğitimi ile MİOY davranışları arasındaki ilişkiye ait bulgular ve öğrencilerin MİOY davranışlarına karşı tutumlarının; mezun oldukları lise türüne, kaçınıcı sınıfta okuduklarına, daha önce piyano eğitimi alıp almadıklarına, daha önce MİOY eğitimi alıp almadıklarına, günde ortalama kaç saat BPE dersine çalıştıklarına ve BPE dersinin ne amaca hizmet ettiğini bilip bilmediklerine göre değişme gösterip göstermediğine ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

3.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerin; mezun oldukları lise türüne göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt problemde, öğrencilerin; mezun oldukları lise türüne göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Örnekleme giren öğrencilerin davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasındaki puanlarına ait sayısal bilgiler Tablo 3.1 'de verilmiştir.

Tablo 3.1 Öğrencilerin; Mezun Oldukları Lise Türüne Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Grup İstatistikleri

Mezun olunan lise türüne göre	N	$\bar{x}$	S	t
GSSL	94	156,7021	26,48547	.415*
Genel Lise	32	153,6875	38,06398	

*p>.05

Tablo 3.1'e bakıldığında gruplar arasındaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir (*p>.05). Buna göre mezun olunan lise türüne göre, BPE'nin, MİOY dersindeki davranışları etkilemesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

3.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerin lisans eğitimi gördükleri sınıf düzeylerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt problemde, öğrencilerin lisans eğitimi gördükleri sınıf düzeylerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Örneklemeye giren öğrencilerin davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasındaki puanlarına ait sayısal bilgiler Tablo 3.2, 3.3 ve 3.4'te verilmiştir.

Tablo 3.2 Öğrencilerin Lisans Eğitimi Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Tanımlayıcı Sayısal Bilgiler

Öğrencilerin lisans eğitimi gördükleri sınıf düzeylerine göre	N	$\bar{X}$	S
1. Sınıf	32	168,4375	24,61961
2. Sınıf	32	162,9688	27,20470
3. Sınıf	28	144,7857	26,25707
4. Sınıf	34	146,7353	33,52006
Toplam	126	155,9365	29,71457

Tablo 3.2'ye bakıldığında, grupların öğrencilerin lisans eğitimi gördükleri sınıf düzeylerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Bu uygulamaya ilişkin sayısal bilgiler Tablo 3.3'te verilmiştir.

Tablo 3.3 Öğrencilerin Lisans Eğitimi Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Varyans Analizi

Sonuçları

	KT (Kareler Toplamı)	SD (Serbestlik Derecesi)	KO (Kareler Ortalaması)	f
Gruplar arası	12943,316	3	4314,439	5,403*
Gruplar içi	97426,176	122	798,575	
Toplam	110369,5	125		

*p<.05

Tablo 3.3'teki varyans analizi sonuçları incelendiğinde ortalamalar arasındaki farkların anlamlı olduğu görülmüştür (*p<.05).

Bu sonuçlar, örnekleme giren öğrencilerin lisans eğitimi gördükleri sınıf düzeylerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı şekilde farklar olduğunu göstermektedir (*p<.05).

Tablo 3.4 Öğrencilerin Lisans Eğitimi Gördükleri Sınıf Düzeylerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Çoklu

Karşılaştırma Bilgileri

Scheffe

(I) Sınıf	(J)Sınıf	Ortalamalar Arasındaki Farklar (I-J)
1. Sınıf	2. Sınıf	5,46875
	3. Sınıf	23,65179*
	4. Sınıf	21,70221*
2. Sınıf	1. Sınıf	-5,46875
	3. Sınıf	18,18304
	4. Sınıf	16,23346
3. Sınıf	1. Sınıf	-23,65179*
	2. Sınıf	-18,18304
	4. Sınıf	-1,94958
4. Sınıf	1. Sınıf	-21,70221*
	2. Sınıf	-16,23346
	3. Sınıf	1,94958

Tablo 3.3'teki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gruplar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Tablo 3.4'te, Çoklu Karşılaştırma (Multiple Comparisons) Scheffe testi sonuçları görülmektedir. Bu testin sonucunda;

1. Sınıf ve 3. Sınıf arasında ve
1. Sınıf ve 4. Sınıf arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür.

3.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce piyano eğitimi alıp almamalarına göre MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt problemde, öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce piyano eğitimi alıp almamalarına göre MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Örneklemeye giren öğrencilerin davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasındaki puanlarına ait sayısal bilgiler Tablo 3.5 'te verilmiştir.

Tablo 3.5 Öğrencilerin, Okul Müzik Eğitimlerine Başlamadan Önce Piyano Eğitimi Alıp Almamalarına Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Grup İstatistikleri

Okul müzik eğitimlerine başlamadan önce Piyano Eğitimi alanlar/almayanlar	N	$\bar{X}$	S	t
Evet	38	156,6053	30,80588	.165*
Hayır	88	155,6477	29,40640	

*p>.05

Tablo 3.5'e bakıldığında gruplar arasındaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir (*p>.05). Buna göre öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce piyano eğitimi alıp almamalarına göre MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

3.4 Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce MİOY eğitimi alıp almamalarına göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt problemde, öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce MİOY eğitimi alıp almamalarına göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Örneklemeye giren öğrencilerin davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasındaki puanlarına ait sayısal bilgiler Tablo 3.6 'da verilmiştir.

Tablo 3.6 Öğrencilerin, Okul Müzik Eğitimlerine Başlamadan Önce MİOY eğitimi alıp almamalarına Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Grup İstatistikleri

Okul müzik eğitimlerine başlamadan önce MİOY eğitimi alanlar/almayanlar	N	$\bar{X}$	S	t
Evet	63	158,5873	32,81504	1.00*
Hayır	63	153,2857	26,24969	

*p>.05

Tablo 3.6'ya bakıldığında gruplar arasındaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir (*p>.05). Buna göre öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce MİOY dersini alıp almamalarına göre MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark yoktur.

3.5 Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerin, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları piyano dersinin ortalama süresine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt problemde, öğrencilerin, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları piyano dersinin ortalama süresine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Örneklemeye giren öğrencilerin davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasındaki puanlarına ait sayısal bilgiler Tablo 3.7, 3.8 ve 3.9'da verilmiştir.

Tablo 3.7 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları Piyano Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Tanımlayıcı Sayısal Bilgiler

Gün içerisinde çalışılan BPE dersinin ortalama süresine göre	N	$\bar{X}$	S
1 Saat	26	156,3462	21,50524
2 Saat	31	168,1613	11,66790
3 Saat ve üzeri	10	180,0000	4,66667
Bazen	46	152,3913	31,63997
Hiç	13	120,0000	42,50882
Toplam	126	155,9365	29,71457

Tablo 3.7'deki gruplar arasında, öğrencilerin gün içerisinde çalıştıkları piyano dersinin ortalama süresine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için Kruskal-Wallis Testi, uygulanmıştır. Bu uygulamaya ilişkin sayısal bilgiler Tablo 3.8'de verilmiştir.

Tablo 3.8 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları Piyano Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Sıralamalar

Gün içerisinde çalışılan BPE dersinin ortalama süresine göre	N	SO (Sıra Ortalaması)	SD (Serbestlik Derecesi)	χ^2
1 Saat	26	59,50	4	20.104*
2 Saat	31	73,65		
3 Saat ve üzeri	10	95,35		
Bazen	46	60,84		
Hiç	13	32,23		
Toplam	126			

*p<.05

Tablo 3.8’de, ders dışında, gün içerisinde farklı sürelerde piyano dersine çalışan öğrencilerin “Piyano Eğitiminin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersindeki Davranışları Etkilemesine Yönelik Tutum Ölçeği” testinden aldıkları puanlarının Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Analiz sonuçları, örnekleme giren öğrencilerin, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları piyano dersinin ortalama süresine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı şekilde farklı olduğunu göstermektedir (*p<.05). Bu bulgu, piyano dersine yönelik değişen çalışma sürelerinin MİOY davranışlarına göre farklı etkilere sahip olduğunu gösterir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, 3 saat ve üzeri çalışan öğrencilerin MİOY dersindeki davranışlarına karşı tutumlarının etkilenmesinde en yüksek değere sahip olduğu, bunu 2 saat, bazen, 1 saat ve hiç cevabını verenlerin izlediği görülmektedir.

Tablo 3.9 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları Piyano Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Çoklu Karşılaştırma Bilgileri

Scheffe

(I)Süre	(J)Süre	Ortalamalar Arasındaki Farklar (I-J)
1 Saat	2 Saat	-11,81514
	3 Saat ve üzeri	-23,65385
	Bazen	3,95485
	Hiç	36,34615*
2 Saat	1 Saat	11,81514
	3 Saat ve üzeri	-11,83871
	Bazen	15,76999
	Hiç	48,16129*
3 Saat	1 Saat	23,65385
	2 Saat	11,83871
	Bazen	27,60870
	Hiç	60,00000*
Bazen	1 Saat	-3,95485
	2 Saat	-15,76999
	3 Saat ve üzeri	-27,60870
	Hiç	32,39130*
Hiç	1 Saat	-36,34615*
	2 Saat ve üzeri	-48,16129*
	3 Saat ve üzeri	-60,00000*
	Bazen	-32,39130*

Tablo 3.8'deki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gruplar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Tablo 3.9'da, Çoklu Karşılaştırma-Scheffe testi sonuçları görülmektedir. Bu testin sonucunda:

- Günde ortalama 1 saat çalışanlar ve hiç çalışmayanlar,
- Günde ortalama 2 saat çalışanlar ve hiç çalışmayanlar,
- Günde ortalama 3 saat ve üzeri çalışanlar ve hiç çalışmayanlar,
- Bazen çalışanlar ve hiç çalışmayanlar arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür.

3.6 Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerin, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları MİOY dersinin ortalama süresine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt problemde, öğrencilerin, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları MİOY dersinin ortalama süresine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Örneklemeye giren öğrencilerin davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasındaki puanlarına ait sayısal bilgiler Tablo 3.10, 3.11 ve 3.12’de verilmiştir.

Tablo 3.10 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları MİOY Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Tanımlayıcı Sayısal Bilgiler

Gün içerisinde çalışılan MİOY dersinin ortalama süresine göre	N	$\bar{X}$	S
1 Saat	32	168,1875	18,14714
2 Saat	8	174,2500	16,61110
3 Saat ve üzeri	2	180,5000	,70711
Bazen	66	152,3485	32,21681
Hiç	18	136,4444	29,08653
Toplam	126	155,9365	29,71457

Tablo 3.10’deki gruplar arasında, öğrencilerin gün içerisinde çalıştıkları piyano dersinin ortalama süresine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için Kruskal-Wallis Testi, uygulanmıştır. Bu uygulamaya ilişkin sayısal bilgiler Tablo 3.11’de verilmiştir.

Tablo 3.11 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları MİOY Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Kruskal-Wallis Testi

Sonuçları

Sıralamalar

Gün içerisinde çalışılan MİOY dersinin ortalama süresine göre	N	SO (Sıra Ortalaması)	SD (Serbestlik Derecesi)	χ^2
1 Saat	32	76,80	4	19.716*
2 Saat	8	88,56		
3 Saat ve üzeri	2	95,00		
Bazen	66	60,38		
Hiç	18	36,67		
Toplam	126			

*p<.05

Tablo 3.11’de, ders dışında gün içerisinde farklı sürelerde MİOY dersine çalışan öğrencilerin “Piyano Eğitiminin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersindeki Davranışları Etkilemesine Yönelik Tutum Ölçeği” testinden aldıkları puanlarının Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Analiz sonuçları, örnekleme giren öğrencilerin ders dışında, gün içerisinde çalıştıkları toplam MİOY süresinin MİOY dersindeki davranışlarını etkilemesinde anlamlı şekilde farklı olduğunu göstermektedir (*p<.05). Bu bulgu, MİOY dersine yönelik değişen çalışma sürelerinin MİOY davranışlarına göre farklı etkilere sahip olduğunu gösterir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, 3 saat ve üzeri çalışan öğrencilerin MİOY dersindeki davranışlarına karşı tutumlarının etkilenmesinde en yüksek değere sahip olduğu, bunu 2 saat, 1 saat, bazen ve hiç cevabını verenlerin izlediği görülmektedir.

Tablo 3.12 Öğrencilerin, Ders Dışında Gün İçerisinde Çalıştıkları MİOY Dersinin Ortalama Süresine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Çoklu Karşılaştırma

Bilgileri

Scheffe

(I)Süre	(J)Süre	Ortalamalar Arasındaki Farklar (I-J)
1 Saat	2 Saat	-6,06250
	3 Saat ve üzeri	-12,31250
	Bazen	15,83902
	Hiç	31,74306*
2 Saat	1 Saat	6,06250
	3 Saat ve üzeri	-6,25000
	Bazen	21,90152
	Hiç	37,80556*
3 Saat	1 Saat	12,31250
	2 Saat	6,25000
	Bazen	28,15152
	Hiç	44,05556
Bazen	1 Saat	-15,83902
	2 Saat	-21,90152
	3 Saat ve üzeri	-28,15152
	Hiç	15,90404
Hiç	1 Saat	-31,74306*
	2 Saat ve üzeri	-37,80556*
	3Saatt ve üzeri	-44,05556
	Bazen	-15,90404

Tablo 3.11'deki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gruplar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Tablo 3.12'de, Çoklu Karşılaştırma-Scheffe testi sonuçları görülmektedir. Bu testin sonucunda:

- Günde ortalama 1 saat çalışanlar ve hiç çalışmayanlar,
- Günde ortalama 2 saat çalışanlar ve hiç çalışmayanlar arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür.

3.7 Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgu ve Yorumlar

Öğrencilerin, Bireysel Piyano Eğitimi dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu alt problemde, Öğrencilerin, BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Örneklemeye giren öğrencilerin davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasındaki puanlarına ait sayısal bilgiler Tablo 3.13, 3.14 ve 3.15'te verilmiştir.

Tablo 3.13 Öğrencilerin, BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Tanımlayıcı Sayısal Bilgiler

Bireysel Piyano Eğitimi dersinin amacını bilip bilmemelerine göre	N	$\bar{X}$	S
Müzikal anlamda gelişerek, diğer tüm müziksel dersleri bu eğitimle pekiştirmeyi sağlamak	105	160,9619	24,65178
Piyanist olmak	10	153,1000	43,39086
Hiçbiri	11	110,5455	21,96981
Toplam	126	155,9365	29,71457

Tablo 3.13'teki gruplar arasında, öğrencilerin BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı olmadığını belirlemek için Kruskal-Wallis Testi, uygulanmıştır. Bu uygulamaya ilişkin sayısal bilgiler Tablo 3.14'te verilmiştir.

Tablo 3.14 Öğrencilerin, BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

Sıralamalar

Bireysel Pişano Eğitimi dersinin amacını bilip bilmemelerine göre	N	SO (Sıra Ortalaması)	SD (Serbestlik Derecesi)	χ^2
Müzikal anlamda gelişerek, diğer tüm müziksel dersleri bu eğitimle pekiştirmeyi sağlamak	105	68,17	2	21.277*
Piyanist olmak	10	67,85		
Hiçbiri	11	15,00		
Toplam	126			

*p<.05

Tablo 3.14’te, öğrencilerin BPE dersinin amacını bilip bilmemelerine göre “Pişano Eğitiminin Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersindeki Davranışları Etkilemesine Yönelik Tutum Ölçeği” testinden aldıkları puanlarının Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Analiz sonuçları, örnekleme giren öğrencilerin BPE dersinin amacını bilip bilmemelerinin, MİOY dersindeki davranışlarının etkilemesinde anlamlı şekilde farklı olduğunu göstermektedir (*p<.05). Bu bulgu, BPE dersinin amacını bilip bilmemelerinin, MİOY davranışlarına göre farklı etkilere sahip olduğunu gösterir. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, Müzikal anlamda gelişerek, diğer tüm müziksel dersleri bu eğitimle pekiştirmeyi sağlamak olan BPE dersinin amacının, öğrencilerin MİOY dersindeki davranışlarına karşı tutumlarının etkilenmesinde en yüksek değere sahip olduğu, bunu piyanist olmak ve hiçbiri cevabını verenlerin izlediği görülmektedir.

Tablo 3.15 Öğrencilerin, BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine Göre, MİOY Dersindeki Davranışlarının Etkilenmesine Yönelik Puanlarına Ait Çoklu Karşılaştırma

Bilgileri

Scheffe

(I) Amaç	(J)Amaç	Ortalamalar Arasındaki Farklar (I-J)
Müzikal anlamda gelişerek, diğer tüm müziksel dersleri bu eğitimle pekiştirmeyi sağlamak	Piyaniist olmak	7,86190
	Hiçbiri	50,41645*
Piyaniist olmak	Müzikal anlamda gelişerek, diğer tüm müziksel dersleri bu eğitimle pekiştirmeyi sağlamak	-7,86190
	Hiçbiri	42,55455*
Hiçbiri	Müzikal anlamda gelişerek, diğer tüm müziksel dersleri bu eğitimle pekiştirmeyi sağlamak	-50,41645*
	Piyaniist olmak	-42,55455*

Tablo 3.14'teki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gruplar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Tablo 3.15'te, Çoklu Karşılaştırma-Scheffe testi sonuçları görülmektedir. Bu testin sonucunda:

- BPE dersinin amacın “müzikal anlamda gelişerek, diğer tüm müziksel dersleri bu eğitimle pekiştirmeyi sağlamak” ve “hiçbiri” düşüncesine sahip olanlarla,
- BPE dersinin amacın “piyaniist olmak” olduğu düşüncesine sahip olanlar ve “hiçbiri” düşüncesine sahip olanlar arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür.

4. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde; araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı genel sonuçlara ve bu doğrultuda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

4.1 Sonuçlar

Bu araştırma, Piyano Eğitimi'nin MİOY dersindeki davranışları etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığının ortaya konması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulguların sonuçları aşağıda verilmiştir.

- Öğrencilerin mezun oldukları lise türüne göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre mezun olunan okul türü; MİOY dersindeki davranışlara yönelik tutumları etkilemede önemli bir değişken değildir.
- Öğrencilerin, lisans eğitimi gördükleri sınıf düzeylerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Buna göre lisans sınıf düzeyleri; MİOY dersindeki davranışlara yönelik tutumlarını etkilemede önemli bir değişkendir.
- Öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce piyano eğitimi alıp almamalarına göre MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre okul müzik eğitimine başlamadan önce piyano eğitimi alıp almamak; MİOY dersindeki davranışlara yönelik tutumları etkilemede önemli bir değişken değildir.
- Öğrencilerin, okul müzik eğitimlerine başlamadan önce MİOY eğitimi alıp almamalarına göre BPE dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik

tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Buna göre okul müzik eğitimine başlamadan önce MİOY eğitimi alıp almamak; MİOY dersindeki davranışlara yönelik tutumları etkilemede önemli bir değişken değildir. Bunun yanı sıra, müziksel işitme, okuma ve yazma çalışmalarının, okul müzik eğitimi öncesinde BPE'den ayrı tek başına başlaması önemli bir değişken değildir.

- Öğrencilerin, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları piyano dersinin ortalama süresine göre, MİOY davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Buna göre ders dışında gün içerisinde çalışılan piyano dersinin ortalama süresi; MİOY dersindeki davranışlara yönelik tutumları etkilemede önemli bir değişkendir.
- Öğrencilerin, ders dışında gün içerisinde çalıştıkları MİOY dersinin ortalama süresine göre, MİOY davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Buna göre öğrencilerin ders dışında gün içerisinde çalışılan MİOY dersinin ortalama süresi; MİOY dersindeki davranışlara yönelik tutumları etkilemede önemli bir değişkendir. Bunun yanı sıra, MİOY dersine yönelik tutumların etkilenmesinde tek başına gün içerisinde çalışılan piyano dersinin ortalama süresi değil, MİOY dersine ayrılan ortalama günlük çalışma süresi de önemli bir değişkendir. Bu da MİOY dersinin kendisine çalışmanın ve bu çalışmanın da piyano eğitimiyle desteklenmesinin anlamlı farklılıklar doğurduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.
- Öğrencilerin, BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemelerine göre, MİOY dersindeki davranışlarının etkilenmesine yönelik tutumları arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Buna göre BPE dersini almadan önce dersin amacını bilip bilmemek; MİOY dersindeki davranışlara yönelik tutumları etkilemede önemli bir değişkendir.

4.2 Öneriler

Yukarıdaki sonuçlara yönelik öneriler, aşağıdaki gibidir.

- Müzik derslerinde; müziksel işitme, okuma ve yazma becerisini geliştirmeyi hedefleyen öğretmenler; lisans sınıf düzeylerini ayırt etmeksizin piyano eğitimine önem vermeli ve bunun bilincini her sınıf düzeyinde, öğrencilere aşılmalıdır.
- Müzik derslerinde; müziksel işitme, okuma ve yazma becerisini geliştirmeyi hedefleyen öğretmenler; öğrenciler için bireysel çalışma saatlerini düzenleyici sistematik bir program oluşturmalıdır. Ayrıca alanı ne olursa olsun, MİOY ya da BPE dersi dışındaki diğer müzik derslerini yürüten öğretmenlerin iyi işitebilen kulaklara sahip öğrencileri yetiştirmeyi hedefledikleri düşünüldüğünde; öğrencilerin gün içerisinde çalıştıkları piyano dersinin ortalama süresinin düzenlenmesi için; öğrenci ve öğretmen işbirliği içerisinde olmalıdır. Eğitim içerisinde, çalışma sürelerinin öğrencilerde kalıcı davranış haline getirilmesi hedeflenmelidir.
- Müzik derslerinde; MİOY davranışlarını geliştirmeyi hedefleyen öğretmenler, öğrencilere; diğer derslerce de desteklenen bu eğitimin hem süreç içerisinde, hem de çalışma hayatları içerisinde ne denli önemli olduğunun ve olacağının bilincini vermelidir. Öğrencilerin derse ayırdıkları çalışma süresinin disiplinli ve düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla planlar yapılmalıdır. MİOY dersinin, piyano eğitimi ile nasıl desteklenebileceğinin anlatıldığı bir eğitim ve öğretim sistemi hedeflenmeli ve uygulanmalıdır.
- Öğrencilerin okulda eğitimini gördükleri derslerin amaçlarını ve hedeflerini bütünüyle anlamaları sağlanmalıdır. Hedef ve amacı bilmeyen bir öğrenci, aldığı derse farklı anlamlar yükleyebilir ve bu hususta bu ders için yanlış çalışma davranışları geliştirebilir. Ancak dersin amaç ve hedefini bütünüyle özümseyen bir öğrenci, akademik başarı düzeyinde bir adım öndedir. Bu da onu, edineceği meslekte yetkin kılmak adına önemli bir adımdır. Bu hususta, öğretmenler;

öğrencilere derslerin amaçlarını ve hedef davranışlarını, eğitim ve öğretim süreçlerinin en başında açıkça söylemeli ve onları bu amaçlardan ve hedeflerden haberdar etmelidir. Ayrıca öğrencinin bunları kavramasını, onları kazandıkları davranışlar açısından takip ederek sağlamalıdır.

KAYNAKÇA

ALBUZ, Aytekin, “*AGSL Müzik Bölümlerinde Uygulanan Müziksel İşitme-Okuma Dersinin Önemi, İçeriği ve Sorunları*”, I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa (1996).

ALBUZ, Aytekin, (2001). “*Viyola Öğretiminde Geleneksel Türk Müziği Ses Sistemine İlişkin Dizilerin Kullanımı ve Bu Sistem Kaynaklı Çokseslilik Yaklaşımları*”, Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi).

APAYDINLI, Köksal, (2006). “*Anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümü öğrencilerinin müziksel işitme-okuma-yazma dersinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri*”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi bilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

APEL, Willi, (1970). **Harvard Dictionary of Music**. The Colonial PressInc. USA

AYDINER, Mehtap, (2008). “*Piyano Eğitiminde Makamsal Yapıdaki Eserlerin Seslendirilmesinde Karşılaşılan Teknik Güçlükler ve Model Önerileri*”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

AYDOĞAN, Salih, (1998). “*Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Müziksel İşitme Okuma Öğretimi*”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

BAĞCI, Hakan, (2009). “*Eşlik Desteğinin Armoni ve Solfej Eğitimindeki Başarı Düzeyine Etkisi*”, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

BAŞ, Ercan, (2000). *“Gazi Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Bölümü 1993-1994 Girişli Öğrencilerin, Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Eğitimi ile Piyano Eğitimindeki Başarıları Arasındaki İlişki”* Ankara: Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

BAŞARAN, İbrahim, Ethem, (2007). **Eğitim Bilimine Giriş**. 1.Baskı, Ankara: Ekinoks Yayınları.

BİLGİN, Selçuk, (1998). *“İlköğretim Okullarının 2. Kademesinde Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların G.Ü.G.E.F. Müzik Eğitimi Bölümü Çıktışlı Müzik Öğretmenleri Tarafından Piyano İle Eşliklenmesi”*, Ankara: Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

BİLGİN, Selçuk, **“Müzik Eğitiminde Kullanılan Şarkıların Müzik Öğretmenleri Tarafından Piyano İle Eşliklenmesi”**, *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, (2006, Nisan).

BULUT, Damla, **“Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Alınan Piyano Eğitiminin Müzik Öğretmenliğinde Kullanılabilirliği”**, *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, (2004, Nisan).

CANGAL, Nuran, ERDENER Yıldırım, (1977). **Müzik Formları**. Ankara: MEB Yayınları.

ÇILDEN, Şeyda, **“Çalgı eğitiminde Nitelik Sorunları”**, *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*, İnönü Üniversitesi, Malatya, (2003, 30-31 Ekim).

DENİZER, H. Gökhan, (2008). **“Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Gitar Öğrencilerinin Müziksel-İşitme-Okuma-Yazma Dersi Başarılarının Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi”** İstanbul: Marmara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzeli Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ERÇAKIR, Mehmet, Serkan, (2007). “*Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı’nda başlangıç eğitiminde uygulanan müziksel işitme okuma ve yazma eğitiminde kullanılan kaynaklarla ilgili uzman görüşleri ve görüşler doğrultusunda bir deneysel çalışma*”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzeli Sanatlar eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi bilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ERTÜRK, Selahattin, (1997). **Eğitimde “Program” Geliştirme**, Ankara: Meteksan Yayınları

GÜNAY, Edip, (1973). “*Yaylı Çalgı Öğretmede Bir Grup Özel Hedefler*”. Filarmoni Sanat Dergisi, Sayı 82, Ankara.

GÜNAY, Edip- UÇAN, Ali, (1980). **Çevreden evrene Keman Eğitimi I**, Ankara: Önder Matbaası

FENMEN, Mithat, (1991). **Müzikçinin El Kitabı**, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

KARASAR, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, 19. Baskı Ankara: Nobel Yayınları

KENNEDY, Michael, (1996). **Concise Dictionary of Music**. Oxford University Press. UK.

KIVRAK, İpek, “**Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Piyano Eğitimi**”, *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu*, İnönü Üniversitesi, Malatya, (2003, 30–31 Ekim).

KÜÇÜKAHMET, Leyla, (2003). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**, Ankara: Nobel Yayınları.

KURTULDU, M. Kayhan, (2007). “**İşleme Modeline Dayalı Piyano Eğitiminde Genel Öğrenme Stratejilerinin Yeri ve Görsel İmajlar Oluşturma Yönteminin Kullanılabilirlik Düzeyi**”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

ÖZBEK, Özcan. (2003). “**Müzik Teorisi ve İşitme Eğitiminde Uygulamaların Çeşitlendirilmesi**”, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi)

ÖZALTUNOĞLU, Özlem, (2003). “**Solfej Öğretim Yöntemleri**” İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖZGÜR, Ülkü, (1995a). “**Mesleki Müzik Eğitiminde Deşifrenin Önemi**”, Filarmoni Sanat, Mayıs 1995.

ÖZGÜR, Ülkü. (1995b). “**Mesleki Müzik Eğitimi Kurumlarında Müziksel İşitme-Okuma-Yazma Dersinde Yapılan Dikte Çalışmalarının Yeri ve Önemi**”, Filarmoni Sanat, Mayıs 1995.

ÖZGÜR, Ülkü, (1996). “**AGSL Müzik Bölümlerinde Okutulmakta Olan Müziksel İşitme-Okuma-Yazma Dersinin İçeriği, Sorunları ve Çözümüne İlişkin Ders Öğretmenlerinin Görüşleri**”, *I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu*, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü Bursa.

ÖZGÜR, Ülkü- AYDOĞAN, Salih, (1999). **Müziksel İşitme Okuma (Birinci Kitap)**, Ankara: Sözkese Matbaası.

ÖZGÜR, Ülkü, (2001). “**Eşlikli Okumanın Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Müziksel Gelişimine Katkıları**”, *Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, Temmuz 2001, 933.

PETENKAYA, Sinem, (2006). “*Piyano Öğrencilerinin Barok Dönem Süslemelerine İlişkin Bilgi ve Performans Düzeylerinin Saptanması*”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

SUN, Muammer, (2008). **Solfej, Birinci Kitap**, Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.

ŞENGÜL, Cengiz (2006) “*Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersinde Kazanılan Bilgi ve Becerilerin Öğretmenlik Mesleğinde Kullanılma Düzeyleri*” Ankara: Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, (Yayımlanmamış Doktora Tezi).

SEVGİ, Ali, “**Çoksesliliği Duyabilme**”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü, *Müzik Eğitimi Sempozyumu-97* Bildiri metni, Bolu, (1997).

SÖKEZOĞLU, Duygu, (2003). “*Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerine Göre Görsel, İşitsel ve Dokunsal Algı Türlerinin Piyano Eğitimindeki kullanılma Düzeyi*” Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, (2009). **Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma Dersi Öğretim Programı** http://ogm.meb.gov.tr/belgeler/muziksel_isitme_okuma_yazma.pdf Erişim tarihi: (2012, 20 Nisan)

TARMAN, Süleyman, (1996). “*Bekir Küçükay’ın ‘Klasik Gitar İçin Başlangıç Metodu’nun Hedef, Hedef Davranış ve Konu Kapsamı Yönünden İncelenmesi*”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

TARMAN, Süleyman, “**Müzik Eğitiminin Çalgı Eğitimi Boyutunda Bilgiyi İşleme Kuramının İşe Koşulması**”, *IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi* Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, (10-12 Eylül 1997).

TARMAN, Süleyman, (2006). **Müzik Eğitiminin Temelleri**, Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.

TECİMER, Belir, “**Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yardımcı Çalgı Piyano Dersleri Üzerine Bir Araştırma**”, *924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, (2004, Nisan).

TUNÇ, Turgay, (2009). “**Müzik Öğretmenliği Programı Anabilim Dallarında Uygulanan Armoni-Kontrpuan-Eşlik Derslerinde Piyanonun Kullanabilme Durumunun İncelenmesi**”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

TURHAN, Seçil, (2004). “**Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Dersi Sürecinde öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörler ve Öğrencilerin Başarı Düzeylerinin Yükseltilebilmesi İçin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Alınabilecek Önlemler**”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

TURHAN, Zerrin, (2010). “**Bireysel Çalgı Derslerinde Öğretmen-Öğrenci İletişiminin İncelenmesi (Gazi Eğitim Fakültesi Örneği)**”, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

Uçan, Ali, “**Çağdaş Eğitimde Program Geliştirme Sürecine Genel Bir Bakış**”, *Eğitim Bilimleri Sempozyumu*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya, s.51, 55., (1989).

UÇAN, Ali, (1996). **İnsan ve Müzik İnsan ve Sanat Eğitimi**, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, İkinci Basım s.9, 70, 125.

UÇAN, Ali, (2005). **Müzik Eğitimi: Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar**, Ankara, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Genişletilmiş Üçüncü Basım.

USLU, Mustafa. **“Türkiye’de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde AGSL Müzik Bölümlerinin Önemi”**, *1. Ulusal AGSL Müzik Bölümleri Sempozyum Bildirisi*, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Bölümü, Bursa, (1996).

USLU, Mustafa, (2006). **“Türkiye’de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde Çoksesli Müzik Eğitimi Görüşü”**, Müzik ve Bilim, Sayı 5, http://www.muzikbilim.com/5m_2006/uslu_m.html Erişim tarihi: (2012, 02 Nisan).

ÜNAL, Saadettin, (1989). **“Orta Öğretim Kurumlarında Müzik Eğitimi Ve Sorunları”** “Müzik Eğitimi Nasıl Geliştirilir” konulu panelden, Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.

YALÇINKAYA, Begüm, **“21.Yüzyılda Müzik Eğitiminde Çalgı Öğrencilerinin Temel Psiko-Motor Alan Davranışları Üzerinde Alexander Tekniğinin Etkisi”**, *Uluslar arası “Avrupa’da ve Türk Cumhuriyetlerinde Müzik kültürü ve Eğitimi Kongresi*, Ankara (2002).

YAZAN, Evren İdil, (2007). **“Konservatuvar Şarkıcılık Lisans Programlarında Solfej Eğitiminde İzlenen Kaynak ve Yöntemlerin Analizi”**, Ankara: Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

YILMAZ, Nilüfer. **“Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında Uygulanan Piyano Eğitiminin Değerlendirilmesi”**, *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu* Bildirisi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Denizli, (2006,26-28 Nisan).

YÖNETKEN, Halil Bedii, (1952). **Okulda Müzik Öğretimi ve Öğretim Metotları**,
İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

EKLER

ANKET UYGULAMA İSTEĞİ İZİN DİLEKÇESİ

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ, EĞİTİM FAKÜLTESİ, GÜZEL SANATLAR
EĞİTİMİ BÖLÜMÜ BAŞKANLIĞI'NA

SAMSUN

Danışmanı olduğum, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı 10230000085 No'lu yüksek lisans öğrencimin, “Piyano eğitiminin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Davranışlarına Etkisi” isimli tezinde gerekli bilgileri toplamak için 15 Nisan 2012- 03 Haziran 2012 tarihleri arasında anket yapması uygun görülmüştür. Anketin Eğitim Fakültesi, Güzel sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı 1. 2. 3. ve 4. Sınıf öğrencileri üzerinde uygulanması düşünülmektedir. İlgili anketi uygulamayı düşündüğümüz üniversite aşağıda belirtilmiştir. Yapılması düşünülen anket örneği ilişiktir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

OMÜ

15.04.2012

OMÜ Eğitim Fakültesi

Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Danışman

Müzik Eğitimi ABD

Prof. Dr. Süleyman TARMAN

Atakum/SAMSUN

Anket Uygulaması Yapılması Düşünülen Üniversite:

- Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Ek: 1 adet anket örneği

ANKET UYGULAMA İSTEĞİ İZİN BELGESİ

T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : B.30.2.ODM.0.70.03.01-000/ 312
Konu : Burçin Yaşmut "anket Uygulama İsteği"

24.05/2012

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 15/05/2012 tarihli ve B.30.2.ODM.0.44.73-755.02.017/107 sayılı yazı.

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Burçin YAŞMUT'un "Piyano Eğitiminin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Davranışlarına Etkisi" konulu tezi için, 17 Mayıs 2012- 03 Haziran 2012 tarihleri arasında Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. 2. 3. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde anket uygulama isteği Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Hasan GÜMÜŞ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

T.C. ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ	
TARİH	24.05.2012 Sayı: 822
BİRİM	Rektörlük Makamı
İŞLEM.	Genel

**PIYANO EĞİTİMİNİN MİYOY DERSİNDEKİ DAVRANIŞLARI
ETKİLEMESİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ**

YÖNERGE

Değerli Öğrenciler;

Bu anket, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin “Piyano Eğitimi” süresince kazandıkları tutum ve davranışların, “Müziksel İşitme Okuma ve Yazma” dersindeki tutumları nasıl etkilediğini ölçmek amacıyla “Piyano Eğitiminin Müziksel İşitme Okuma ve Yazma Davranışlarına Etkisi” konulu tez çalışmasına veri toplamak için hazırlanmıştır.

Ankette 38 adet soru bulunmaktadır ve katılma derecenizi belirtmeniz istenmektedir. Yanıtlarınızı “ Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Orta Derecede Katılıyorum, Az Katılıyorum, Hiç Katılmıyorum” sütunlarında yer alan boşluklara “X” şeklinde belirtiniz.

Ankette vermiş olduğunuz cevaplar tamamen gizli tutulacak ve bu araştırma dışında kullanılmayacaktır.

Bu araştırmanın amacına ulaşması, ankette yer alan soruların tarafsız, eksiksiz ve içtenlikle cevaplandırılmasına bağlıdır.

Katkı ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Saygılarımla

Burçin YAŞMUT

OMÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Müzik Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz?

Kız   Erkek

2. Mezun olduğunuz lise türü?

Genel Lise   Konservatuvar

Güzel Sanatlar Lisesi

3. Kaçınıcı sınıftasınız?

1. Sınıf   2. Sınıf   3. Sınıf   4. Sınıf   4. Sınıf +

4. Okul müzik eğitiminize başlamadan önce piyano eğitimi aldınız mı?

Evet   Hayır

5. Okul müzik eğitiminize başlamadan önce Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma eğitimi aldınız mı?

Evet   Hayır

6. Dersleriniz dışında günde ortalama kaç saat piyano dersine çalışırsınız?

Hiç   Bazen   1saat   2saat   3saat ve üzeri

7. Dersleriniz dışında günde ortalama kaç saat Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma dersine çalışırsınız?

Hiç   Bazen   1saat   2saat   3saat ve üzeri

8. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı programında yer alan “Bireysel Piyano Eğitimi” dersinin amacı sizce nedir?

Piyanist olmak

Müzikal anlamda gelişerek, diğer tüm müziksel dersleri bu eğitimle pekiştirmeyi sağlamak

Hiçbiri

PIYANO EĞİTİMİNİN MİOY DERSİNDEKİ DAVRANIŞLARI ETKİLEMESİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ	TAMAMEN KATILYORUM	KATILYORUM	ORTA DERECEDE KATILYORUM	AZ KATILYORUM	HİÇ KATILMIYORUM
1. Müziksel İşitme, Okuma ve Yazma eğitimi, Bireysel Piyano Eğitimi dersinden ayrı düşünülemez.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Piyano çalarken karşılaştığım çeşitli tartımlar sayesinde, <u>dikte parçasında</u> duyduğum tartımları daha kolay yazarım.	☐	☐	☐	☐	☐
3. Piyano eserlerine bağ (legato) yapmayı öğrenmem, solfej parçalarında karşılaştığım bağları daha kolay kavramamı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Piyanoda basit, bileşik ya da aksak zamanlı (4/4, 6/8, 5/8 vb.) ölçü sayılarında yazılmış parçaları önceden çalmış olmam, bu zamanlardan herhangi birinde yazılmış <u>dikte parçasının</u> kaç kaçlık olduğunu bulmamı kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
5. Piyanoda iki el için farklı olan ezgileri aynı anda düşünüp çalabiliyor olmam iki veya daha çok sesli (SATB) <u>solfej parçası</u> okuma becerimi geliştirir.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Piyanoda çok deşifre yapmak, solfej okumada deşifre becerimi geliştirir.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Piyanoda basit, bileşik veya aksak zamanlı (4/4, 6/8, 5/8 vb.) ölçü sayılarında yazılmış parçaları önceden çalmış olmam, bu zamanlardan herhangi birinde yazılmış <u>solfej parçasının</u> ritmini el ile vurmamı kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Piyano çalarken karşılaştığım çeşitli ezgi kalıpları, <u>dikte parçası</u> içerisinde yer alan benzer ezgi kalıplarını yazmamı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Piyano derslerinde önceden çalmış olduğum eserler sayesinde, işitme dersinde karşılaştığım ezgileri daha kolay duyarım.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Piyanoda çaldığım minör, majör veya makamsal tonlardaki eserler sayesinde, bu tonlardan herhangi birinde yazılmış <u>solfej parçasını</u> daha kolay seslendiririm.	☐	☐	☐	☐	☐
11. İlk kez karşılaştığım solfej parçasını seslendirirken, piyanonun tuşlarını gözümde canlandırmak aralıkları bulmamda bana yardımcı olur.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Piyano çalarken karşılaştığım çeşitli ritim kalıpları sayesinde, ritim okuma parçalarında karşılaştığım kalıpları daha kolay çözümlerim.	☐	☐	☐	☐	☐

13. Piyanoda çaldığım minör, majör veya makamsal tonlardaki eserler, bu tonlardan herhangi birinde sorulan <u>dikte parçasını</u> daha kolay yazmamı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
14. Piyano çalmak, tartım kalıplarını daha kolay öğrenmemi sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Aralık diktesi yazarken duyduğum aralığın kaçlı olduğunu anlamak için piyanonun tuşlarını gözümde canlandırmak, bana yardımcı olur.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Piyanoda önceden karşılaştığım modülasyonlar (parça içinde ton değişikliği) sayesinde, <u>solfej parçalarında</u> karşılaştığım modülasyonları daha kolay yaparım.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Piyano çalarken karşılaştığım çeşitli ezgi kalıpları sayesinde, solfej içerisinde karşılaştığım benzer ezgi kalıplarını daha kolay seslendiririm.	☐	☐	☐	☐	☐
18. Piyano çalmak, basit, bileşik ya da aksak zamanlı (4/4, 6/8, 5/8 vb.) ölçü sayılarını öğrenmemi kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
19. Piyanoda çaldığım minör, majör veya makamsal tonlardaki eserler sayesinde, bu tonlardan herhangi birinde sorulan <u>dikte parçalarının</u> hangi tonda olduğunu daha kolay bulurum.	☐	☐	☐	☐	☐
20. Piyano çalarken karşılaştığım çeşitli ritim kalıpları sayesinde, <u>ritim diktelerinde</u> karşılaştığım kalıpları daha kolay yazarım.	☐	☐	☐	☐	☐
21. Piyanoda sürekli fa anahtarını kullanıyor olmak, fa anahtarını kullanarak <u>dikte yazmamı</u> kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
22. Piyano çalarken karşılaşmış yaptığım nüanslar (forte, piano vb.), solfej okurken de karşılaştığım benzer nüansları, daha kolay yapmamı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
23. Piyano çalarken önceden karşılaştığım modülasyonlar (parça içinde ton değişikliği) sayesinde, <u>dikte parçalarında</u> karşılaştığım modülasyonları daha kolay yazarım.	☐	☐	☐	☐	☐
24. Piyanoda ne kadar çok deşifre yaparsam, <u>dikte yazmak</u> o kadar çok kolaylaşır.	☐	☐	☐	☐	☐
25. Çaldığım piyano eserlerinde sürekli değişik ezgilerle karşı karşıya kalmam sayesinde, duyduğum ezgi tekrarı kalıplarını daha kolay tekrar ederim.	☐	☐	☐	☐	☐
26. Piyano çalarken karşılaştığım çeşitli tartım kalıpları, <u>solfej okurken</u> karşılaştığım tartım kalıplarını seslendirmeme yardımcıdır.	☐	☐	☐	☐	☐
27. Solfej eserlerinin eşliklerini kendi kendime piyano ile çalabilmek, solfeji verimli şekilde öğrenmemi sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐

28. Piyanoda çaldığım eserlerin hangi tona sahip olduğuna dikkat etmek, <u>dikte parçalarında</u> tonu bulmamı kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
29. Piyanoda çok eser çalmış olmak, müziksel yaratma (doğaçlama, beste yapma) becerimi geliştirmede etkilidir.	☐	☐	☐	☐	☐
30. Piyanoda solfej parçalarını kendi başıma çalabilmek, bu parçaları daha kolay öğrenmemi sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
31. Piyanoda fa anahtarını kullanabiliyor olmak, fa anahtarıyla yazılan <u>solfej parçalarını</u> daha kolay okumamı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
32. Bir nota üzerine aralık oluşturmaya çalışırken, piyanonun tuşlarını gözümde canlandırmak, bana yardımcı olur.	☐	☐	☐	☐	☐
33. Piyanoda çok deşifre yapmak, <u>solfej parçalarında</u> da deşifre yapma becerimi geliştirir.	☐	☐	☐	☐	☐
34. Piyanoda iki el için farklı olan ezgileri aynı anda düşünüp çalabiliyor olmak, iki veya daha çok sesli dikte parçası yazma becerimi geliştirir.	☐	☐	☐	☐	☐
35. Piyanoda önceden çalmış olduğum farklı yapıdaki eserler sayesinde, işitme dersinde karşılaştığım aralıkları daha kolay duyarım.	☐	☐	☐	☐	☐
36. Piyanoda çaldığım eserlerin hangi tona sahip olduğuna dikkat etmek, <u>solfej parçalarında</u> tonu bulmamı kolaylaştırır.	☐	☐	☐	☐	☐
37. Piyanoda çeşitli eserler çalmam, işitme dersinde <u>akorları</u> ayırt etmemde bana yardımcı olur.	☐	☐	☐	☐	☐
38. Piyanoda çaldığım minör, majör veya makamsal tonlardaki eserler sayesinde, bu tonlardan herhangi birinde yazılmış solfej parçasının hangi tonda yazıldığını kolaylıkla bulurum.	☐	☐	☐	☐	☐

PİYANO DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ (Güdek, 2008)

PİYANO DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ	Kuvvetle Katılım	Katılım	Kararsızım	Katılmam	Asla Katılmam
1. Piyano dersine hevesle gelirim.	☐	☐	☐	☐	☐
2. Piyano dersi ile ilişkili her şeye merak duyarım.	☐	☐	☐	☐	☐
3. En sevdiğim ders piyano dersidir.	☐	☐	☐	☐	☐
4. Piyano dersi hiçbir zaman ilgimi çekmedi	☐	☐	☐	☐	☐
5. Piyano dersi olmaksızın tamamlanacak bir eğitimin yetersiz olacağını düşünüyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
6. Piyano ders saatlerinin artmasını isterim.	☐	☐	☐	☐	☐
7. Beni müziğe bağlayan, piyano dersidir.	☐	☐	☐	☐	☐
8. Piyano dersini sabırsızlıkla beklerim.	☐	☐	☐	☐	☐
9. Piyano dersi seçmeli bir ders olsa çok sevinirim.	☐	☐	☐	☐	☐
10. Kendimi bildim bileli piyano dersi almak istemişimdir.	☐	☐	☐	☐	☐
11. Bence piyano dersi müzik öğretmenleri için gereksizdir.	☐	☐	☐	☐	☐
12. Piyano dersini hiç kaçırmak istemem.	☐	☐	☐	☐	☐
13. Üniversiteyi bitirdikten sonra asla piyano dersi ile ilgili birşey görmek istemiyorum	☐	☐	☐	☐	☐
14. Piyano derslerine katılamadığımda üzülürüm.	☐	☐	☐	☐	☐
15. Piyano dersinde huzur bulurum.	☐	☐	☐	☐	☐
16. Piyano dersinden keyif almıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
17. Keşke her ders piyano dersi gibi olsa.	☐	☐	☐	☐	☐

18. Piyano derslerinde verilen her eseri ayırt etmeksizin zevkle çalışırım.	☐	☐	☐	☐	☐
19. Piyano derslerinin neden zorunlu olduğunu anlayamıyorum.	☐	☐	☐	☐	☐
20. Piyano dersi benim için her zaman önemli olmuştur.	☐	☐	☐	☐	☐
21. Piyano dersinden sonra kendimi bıkkın hissederim	☐	☐	☐	☐	☐
22. Piyano dersine geç kalmak bile beni çok rahatsız eder.	☐	☐	☐	☐	☐
23. Piyano dersiyle ilgili etkinliklere severek katılırım.	☐	☐	☐	☐	☐
24. Piyano dersinin önümde bir engel gibi olduğunu hissederim.	☐	☐	☐	☐	☐
25. Piyano dersinde verilen ödevleri severek yaparım.	☐	☐	☐	☐	☐
26. Piyano dersinin beklentilerime cevap vermediğini düşünürüm.	☐	☐	☐	☐	☐
27. Piyano ve piyano dersiyle ilgili konuşmaktan büyük zevk alırım	☐	☐	☐	☐	☐
28. Piyano dersinin saatleri keşke daha fazla olsa.	☐	☐	☐	☐	☐
29. Piyano dersinin benim yeteneğimi ortaya çıkaramadığını düşünürüm.	☐	☐	☐	☐	☐
30. Piyano dersi sıkıcı bir derstir.	☐	☐	☐	☐	☐